

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

"POS-terminal
işləmir" bəhanələrinə
son: qaydalar
sərtləşir

yazısı səh.13-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 29 oktyabr 2024-cü il Çərşənbə axşamı № 197 (8570) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

**Tiflisdən Fransa və
Ermənistan sarsıdıcı zərbə**

Qərb gürcü
müxalifətini niyə
və necə "sətdi"...

yazısı səh.5-də

**Əliyevlə Pezeşkianın
birbaşa görüşünün
olmamasının səbəbi - şərh**

yazısı səh.8-də

**Azərbaycana da təsir edəcək
seçkiyə bir həftə qaldı**

yazısı səh.9-də

Daha bir dəm qazı faciəsi - ölən var

yazısı səh.3-də

**Ermənistanda referendum oyunu
başlayır - 60 min imza kələyi**

yazısı səh.11-də

**2025-ci ilin büdcəsi: nələr
artırılır, nələr azaldılır...**

yazısı səh.3-də

**Vanqa və Nostradamusdan qorxunc
müharibə proqnozu - astroloqlara,
yoxsa politoloqlara inanaq...**

yazısı səh.15-də

**İranın artıq nüvə silahı var:
sensasiya, yoxsa... - reaksiya**

yazısı səh.11-də

**Xəstələri gərəksiz analizlərə
göndərən həkimlər -
Hippokrat andına xilaf çıxanlar**

yazısı səh.14-də

**İrandan Azərbaycana
10 kq narkotikin
keçirilməsinin qarşısı alındı**

yazısı səh.14-də

**Yük qatarında gizlənilib
Rusiyaya keçmək istəyən
şəxs saxlanıldı**

yazısı səh.6-də

2024-ÜN SON SÜLH HƏMLƏSİ - BAŞ TUTACAQMI...

Yeni ilə hansı sənədlə çıxılacaq; Vaşinqton
Ermənistanla məktubla kifayətlənməməlidir,
ciddi təzyiq etməlidir; politoloqdan maraqlı şərh

yazısı səh.4-də

Kərə yağının bahalaşmasının sirri - kütləvi xaricə daşınır

Ərzaq təhlükəsizliyimiz nə yerdədir; Rusiyaya qarşı
sanksiyalar işbazları hərəkətə gətirib

yazısı səh.10-də

**Okram Həsənov:
"Bələdiyyələr
heç kəsə - nə
dövlətə, nə də
ictimaiyyətə
hesabat vermir"**

yazısı səh.12-də

**Natiq Cəfərli:
"Azərbaycan enerji
ölkəsi olduğuna
görə qaz və elektrik
enerjisində
limit qoyulması
kökündən yanlışdır"**

yazısı səh.3-də

**Arzu Nağıyev:
"Gürcüstanda hakim
partiyayı
dəstəkləyənlər sülhə,
Qərbin ortaya atdığı
anormal "dəyərlər"ə
qarşı səs verdilər"**

yazısı səh.7-də

Qərb Gürcüstanda sabitliyi pozmağa çalışacaq - Rusiyadan açıqlama

Artıq Gürcüstanda parlament seçkilərində səs-lərin sayılması prosesi başa çatıb. Mərkəzi Seçki Komissiyası (MSK) məlumatına görə, 3 111 məntəqədən 3 110-nun bülletenlərinin nəticələrinə əsasən hakim "Gürcü Arzusu" Partiyası 53,92% səs toplayıb.

Dörd müxalifət partiyası cəmi 37,78 % səs yığa bilib. Onlardan "Dəyişiklik Koalisiyası" 11,04 %; "Vahidlik - Milli Hərəkət" 10,16%; "Güclü Gürcüstan" 8,81%; "Qaxariya - Gürcüstan naminə" Partiyası isə 7,77% səs toplayıb.

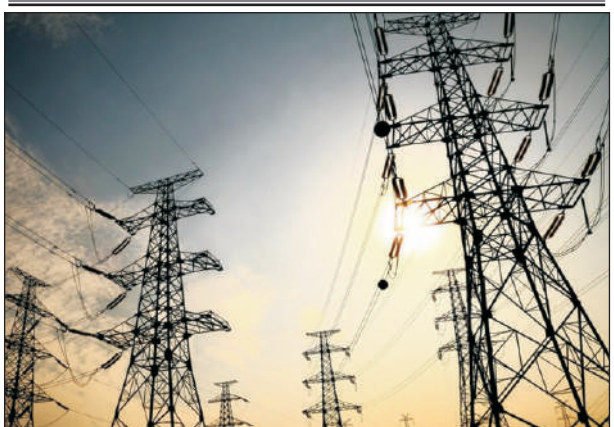
Beləliklə, "Gürcü Arzusu" Partiyası yenidən qələbəni təmin edib.

Prezident Salome Zuraşvili isə seçkilərin nəticələrini tanımadığını bildirib, müxalifət də parlamentin işində iştirak etməyəcəklərini bəyan edib.

Gürcüstandakı seçkilərlə bağlı rusiyalı politoloq, tarix elmləri namizədi, Rusiya Federasiyasının Etnik və beynəlxalq araşdırmalar mərkəzinin elmi direktoru Anton Bredix Modern.az-a bildirib ki, seçkilərlə bağlı Qərbin niyyəti fərqli idi:

"Gürcüstandakı vəziyyət bütövlükdə Cənubi Qafqaza konstruktiv təsirdən daha çox təsir edəcək. Bundan sonra anti-Rusiya şüarları azalacaq, Ermənistan və Azərbaycanla münasibətlər yaxşılaşacaq.

Gürcüstandakı seçki prosesindən sonra deyə bilərik ki, bunu qəbullanmayan qüvvələr olacaq. Belə ki, Qərb sabitliyi pozmağa çalışacaq. Biz bunu artıq Gürcüstan prezidentinin bəyanatlarından da görürük. Amma bu, əksinə, Amerika QHT-lərinin və USAID-in ölkədən sıxışdırılması istiqamətində bir addım olacaq".

Albalılıqda elektrik enerjisinin verilişində məhdudiyyət yaranacaq

Bakının Xəzər rayonun Albalılıq yaşayış massivində elektrik enerjisinin verilişində məhdudiyyət yaranacaq.

Bu barədə Modern.az "Azərişiq" ASC-yə istinadən xəbər verir.

Bildirilir ki, Xəzər Rayon Enerji Təchizatı və Satış İdarəsinə (RETSİ) daxil olan bezi ərazilərdə həyata keçirilən təmir işləri ilə əlaqədar oktyabrın 29-da elektrik xətləri sifarişə əsasən açılacaq.

Bununla əlaqədar olaraq saat 09:00-dan saat 13:00-dək Albalılıq yaşayış massivinin bir hissəsində elektrik enerjisinin verilişində məhdudiyyət yaranacaq. Təmir işləri yekunlaşdıqdan sonra sözügedən ərazilər daha keyfiyyətli elektrik enerjisi ilə təmin olunacaq.

Azərbaycanda ən baha və ən ucuz kreditlərin verildiyi regionlar

2024-cü il oktyabr ayının 1-nə banklar tərəfindən Azərbaycan iqtisadiyyatına kredit qoyuluşları 26 mlrd. 705 mln. 792 min manat təşkil edib ki, bunun da 76.8%-i və ya 20 mlrd. 508 mln. 705 min manatı Bakı şəhərinin payına düşüb.

"APA-Economics" Azərbaycan Mərkəzi Ban-

kına istinadən xəbər verir ki, bu dövrdə banklar tərəfindən verilən ən ucuz kreditlər Bakı şəhərinə verilib. Belə ki, Bakı şəhəri nə verilən ümumi kreditlərin orta faizi dərəcəsi 11.65%, milli valyutada verilən kreditlərinin orta faiz dərəcəsi isə 13.37% təşkil edib.

Hesabat dövründə ən

bahalı kreditlər Dağlıq Şirvan iqtisadi rayonu (Ağsu, İsmayilli, Qobustan və Şamaxı) verilib. Bu regiona banklar tərəfindən kredit qoyuluşu 179 milyon 179 min manat təşkil edib. Verilən ümumi kreditlərin orta faiz dərəcəsi 19.18%, milli valyutada verilən kreditlərin orta faiz dərəcəsi isə 19.21% olub.

FTX: "Rusiyaya soxulmağa cəhd edən bir qrup əcnəbi diversant məhv edilib"

Rusiya təhlükəsizlik qüvvələri Bryansk vilayətinə soxulmağa cəhd edən bir qrup əcnəbi diversantı məhv edib.

APA-nın Rusiya bürosu xəbər verir ki, bu barədə Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin (FSB) İctimaiyyətlə Əlaqələr Mərkəzi məlumat yayıb.

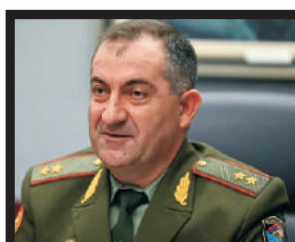
Bildirilib ki, Bryansk vilayətinin Klimovski rayonunda təxribat-kəşfiyyat qrupunun dövlət sərhədini pozmaq cəhdinin qarşısı alınıb.

"Toqquşma nəticəsində dörd diversant məhv edilib, geri çəkilən qrupun qalıqlarına isə raket və artilleriya zərbələri endirilib. Əməliyyat oktyabrın 27-də FSB-nin Bryansk vilayəti üzrə Sərhəd İdarəsinin əməkdaşları silahlı qüvvələrin bölmələri və Rusiya Qvardiyasının əməkdaşları tərəfindən həyata keçirilib", - deyə məlumatda qeyd olunub.

O da bildirilib ki, öldürülən diversantların üzərindən xarici silah, texnika və rabitə vasitələri aşkar edilib.

Bundan əlavə, aşkar edilmiş şəxsi əşyalar - Kanada bayrağı, polyak dilində dua kitabı, ingilis dilində taktiki təlimlərə dair qeydləri olan dəftər onların üçüncü ölkələrlə bağlılığını göstərir.

Xarici mizdlulardan birinin bədənində ABŞ ordusunun Quru Qoşunlarının Xüsusi təyinatlılarının Paraşüt Kəşfiyyat Alayının elit 75-ci Reynser alayının döyməsi olub.

Ermənistanın Baş Qərargah rəisi Azərbaycanla yeni müharibəyə əsas görmür

Hazırda hərbi eskalasiya təhlükəsi yoxdur, sərhəddə vəziyyət nisbətən stabildir.

APA xəbər verir ki, bu barədə Ermənistanın Baş Qərargah rəisi Edvard Asryan Azərbaycanla müharibənin mümkünlüyü barədə jurnalistlərə açıqlamasında bildirib.

Onun sözlərinə görə, Baş Qərargahın təhlilləri müharibənin mümkünlüyü barədə danışmağa əsas vermir.

Demarkasiya prosesindən danışan Baş Qərargah rəisi hər şeyin sülh yolu ilə gedəcəyinə əmin olduğunu vurğulayıb.

Ermənistan İran və Türkiyə ilə sərhəddən Rusiya sərhədçilərinin çıxarılmasını düşünmür

Ermənistan indiki məqamda İran və Türkiyə ilə sərhəddəki Rusiya sərhədçilərinin çıxarılması məsələsini qaldırmağı düşünmür.

APA xəbər verir ki, bunu Ermənistanın Milli Təhlükəsizlik Xidmətinin rəhbəri Armen Abazyan deyib.

O, jurnalistlərin Ermənistan sərhədlərini məhz yerli sərhədçilərin qoruya bilib-bilməyəcəyi barədə sualını cavablandırıb.

Abazyan vurğulayıb ki, indi olmasa da, bu proses mərhələli şəkildə həyata keçiriləcək.

Bugünlərdə millət vəkili Azər Badamov qaz limitinin indiki formada tətbiq edilməsinin xüsusən dağlıq rayonlarda yaşayan insanların maddi vəziyyətinə mənfi təsir etdiyini deyib.

O bildirib ki, dağlıq rayonlarda qazın limiti məsələsinə yenidən baxılmalıdır.

“Dağlıq rayonlarda qazdan istifadə daha çoxdur. Burada yaşayan sakinlər digər regionlardan daha çox yanacaq sərf etməyə məcburdurlar. Ona görə də həmin rayonlarda qazın limiti məsələsinə yenidən baxılması zəruridir”.

Millət vəkili fikirlərinə münasibət bildiren **iqtisadçı ekspert Natiq Cəfərli** deyib ki, əhalini narahat edən qaz pulunun çox olmasıdır. Hökumət isə əksinə, hesab edir ki, qaz pulu çox deyil:

“Ümumiyyətlə, limit ləğv edilsə, bu, qiymətin bahalaşmasına gətirib çıxaracaq. 1200 kubmetrik limit üçün pul ödəyən şəxslər daha çox pul ödəməli olacaqlar. Yəni limitin ləğvi qiymətin ucuzlaşmasına deyil, əksinə, daha az qaz pulu ödəyənə daha çox ödəyənə bu pulu bölüşməsinə gətirib çıxaracaq. Ortaq bir qiymət olacaq. Vahid tarifi tətbiq edilməsi isə imkanı çox olanın daha çox ödədiyi qaz xərcini aşağı salacaq və nisbətən imkanı zəif olan şəxslərin qaz xərcinə artırılaçaq. Ona görə də burada hər hansı bir dəyişiklik ediləcəyini güman etmərəm.”

N.Cəfərlinin dediyinə görə, Azərbaycan ümumiyyətlə

Qaz və işıq limiti ləğv ediləcəkmə - açıqlama

Natiq Cəfərli: “Azərbaycan enerji ölkəsi olduğuna görə qaz və elektrik enerjisində limit qoyulması kökündən yanlışdır”

enerji ölkəsi olduğuna görə qaz və elektrik enerjisində limit qoyulması kökündən yanlış fikirdir. Bu limitlər ləğv edilməlidir: “Limit qoyularkən belə bir ehtimal irəli sürülmüşdü ki, bu, qənaətə səbəb olacaq, və

təndəşlər qazdan daha qənaətlə istifadə edəcəklər. Bu fikir yanlışdır. Vətəndaşlar onsuz da istifadə etdikləri qaza və elektrik enerjisində görə pul ödəyirlər. Bunun qənaətlə heç bir əlaqəsi yoxdur. Ona görə

də Azərbaycanda qaz və elektriklə bağlı limitlər aradan qaldırılmalı, vahid qiymət siyasətinə keçilməlidir. Düşünürəm ki, vətəndaşların xeyrinə qərarlar verilməlidir”. **Baku-post.az**

Daha bir dəm qazı faciəsi - ölən var

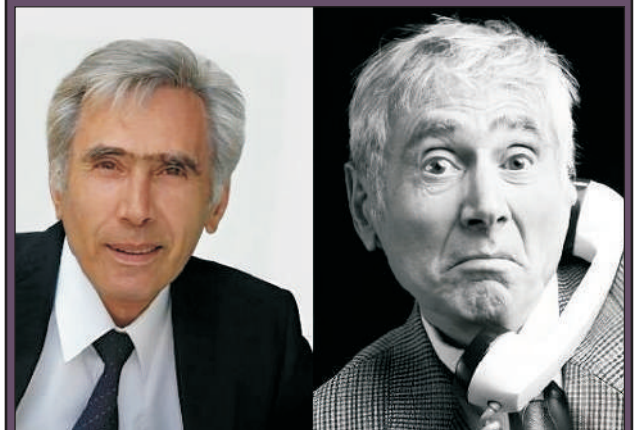
Coratda bir ailənin üç üzvü dəm qazından zəhərlənib.

Musavat.com APA-ya istinadla xəbər verir ki, hadisə dünən səhər Corat qəsəbəsində fərdi evlərdən birində qeydə alınıb.

1955-ci il təvəllüdlü Şövkət Abbasəli qızı Süleymanova, onun qızı və nəvəsi dəm qazından zəhərlənib. 69 yaşlı qadın boğularaq ölüb. Onun qızı və nəvəsi isə xəstəxanaya çatdırılıb.

Meyit aidiyyəti üzrə təhvil verilib. Fakt araşdırılır.

Bakıda aktyor və arvadının öldürülməsinin səbəbi bilindi

Xəbər verdiyimiz kimi, oktyabrın 22-də saat 21 radələrində paytaxtın Nəsimi rayonunda 2 nəfər şəxs yaşadığı mənzildə öldürülüb.

Milli.Az-ın məlumatına görə, araşdırma zamanı 1973-cü il təvəllüdlü İslam Hədiyevin tamah məqsədilə yaşadığını evdə 1939-cu il təvəllüdlü İosif Tkaç Zusyeviç və arvadı 1944-cü il təvəllüdlü Lyudmila Tkaç Mixaylovnanı qəsdən öldürməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Qeyd edək ki, İosif Tkaç Zusyeviç 1997-ci ildən S.Vurğun adına Rus Dram Teatrında aktyor vəzifəsində işləyib. Teatrda işlədiyi müddətdə bir çox rolları oynayıb.

Milli.Az-ın əldə etdiyi məlumata görə, cinayət hadisəsinin törətməkdə şübhəli bilinən İslam Hədiyev aktyorun evində əvvəllər usta kimi çalışıb və bu müddət ərzində də yaşlı ər-arvadın etibarını qazanıb.

İ.Hədiyev mərhələli şəkildə onlardan 50 min manata qədər borc alıb, sonra isə aldığı borcu qaytarmayıb. Münafişə də bundan sonra başlayıb. İosif Tkaç Zusyeviç və arvadı Lyudmila Tkaç Mixaylovna pulu qaytarmayacağı təqdirdə İ.Hədiyevi polisə şikayət edəcəklərini bildiriblər.

İ.Hədiyev də son dəfə onların yaşadığını mənzilə gələrək ər-arvadı öldürüb və daha sonra Salyan rayonuna qaçıb. Qaçdığı Salyan rayonunda da polis əməkdaşları tərəfindən saxlanılıb.

Qeyd edək ki, hazırda Faktla bağlı Nəsimi Rayon Prokurorluğunda başlanmış cinayət işi üzrə İslam Hədiyev Cinayət Məcəlləsinin 120.2.5 və 120.2.7-ci (tamah məqsədilə iki və ya daha çox şəxsi öldürmə) maddələri ilə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilib, barəsində müstəntiqin vəsatəti və ibtidai araşdırmaya prosessual rəhbərliyi həyata keçirən prokurorun təqdimatı əsasında məhkəmənin qərarı ilə həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

2025-ci ilin büdcəsi: nələr artırılır, nələr azaldılır...

Maliyyə Nazirliyi 2025-ci ilin dövlət və icmal büdcələrinin göstəricilərinə dair açıqlama yayıb. Sənəddə gələn ilin dövlət və eləcə də icmal büdcəsi üzrə əsas göstəricilər bəyan edilib.

Belə ki, növbəti ilin dövlət büdcəsinin gəlirləri 38 316 000,0 min manat, 41 367 600,0 min manat isə xərcləri (o cümlədən mərkəzləşdirilmiş gəlirləri 37 520 952,0 min manat, yerli gəlirləri 795 048,0 min manat, mərkəzləşdirilmiş xərcləri 40 567 265,0 min manat, yerli xərcləri 800 335,0 min manat) məbləğində təsdiq ediləcək.

Modern.az-ın məlumatına görə, 2025-ci ildə bezi sahələrə ayrılan xərclər kəskin azalacaq, bezi sahələrdə isə ənənəvi olaraq artım baş verəcək.

Belə ki, büdcədə iqtisadi fəaliyyət xərcləri - 8 milyard 444 milyon manat nəzərdə tutulub. 2024-cü ilə müqayisədə iqtisadi fəaliyyət xərcləri 1 milyard manatdan çox azaldılıb. 2024-ci ildə bu məqsədlə 9 milyard 903 milyon manat nəzərdə tutulmuşdu.

Ümumi dövlət xidmətləri üzrə xərclərinə 5 milyard 247,2 milyon manat ayrılacaq. Xatırladaq ki, 2024-cü ildə ümumi dövlət xidmətləri üzrə xərclər 4 milyard 543 milyon manat nəzərdə tutulmuşdu.

Müdafiə və milli təhlükəsizlik üzrə xərclər də çoxaldı-

lır. 2025-ci ildə bu məqsədlə büdcədən 8 milyard 396 milyon manat ayrılması nəzərdə tutulur. 2024-cü ildə müdafiə və milli təhlükəsizlik xərcləri 7 milyard 126,3 milyon manat nəzərdə tutulmuşdu.

Təhsil xərcləri artırılır - 2025-ci ildə bu istiqamətdə 4 milyard 946 milyon manat ayrılacaq. Bu 2024-cü ilə müqayisədə 396 milyon manat artıqdır. Qeyd edək ki, 2024-cü ildə təhsil üçün büdcədə 4 milyard 550 milyon manat nəzərdə tutulmuşdu.

Növbəti il səhiyyə xərcləri də artırılır. Büdcə layihəsinə əsasən 2025-də səhiyyəyə 1 milyard 999 milyon manat ayrılacaq. Bu 2024-cü ildən 133 milyon manat və ya təqribən 7% artıqdır. 2024-cü ildə bu məqsədlə 1 milyard 866 milyon manat ayrılmışdı.

Sosial müdafiə və sosial təminat üzrə xərclərə 4 milyard 811 milyon manat ayrılacaq. Bu, 2024-cü ilə müqayisədə 420 milyon manat artıqdır. Xatırladaq ki, 2024-cü ildə bu istiqamət üçün 4 milyard 391 milyon manat ayrılmışdı.

Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq-mühafizə və prokurorluq üzrə xərclər yenə artırılıb - 2025-ci ildə bu sahədə 3 milyard 205 milyon manat sərf ediləcək.

Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi, gənclər siyasəti və bu qəbilədən olan digər sahələrə 635 milyon manat ayrılacaq, bu 2024-cü ilə müqayisədə 59 milyon manat və ya təqribən 10% artıqdır. Xatırladaq ki, 2024-cü ildə bu sahənin xərcləri 576 milyon manat olub.

2025-ci ildə ətraf mühitin mühafizəsi üzrə xərclərə 417 milyon manat və ya 2024-cü ilə müqayisədə 40 milyon manat və ya 11% artıqdır. Bu il həmin məqsədlərə 377 milyon manat ayrılıb.

Gələn il dövlət büdcəsindən kənd təsərrüfatı üzrə xərclərə 1 milyard 171 milyon manat ayrılacaq. Bu, 2024-cü ilə müqayisədə 31 milyon manat azdır. 2024-cü ildə aqrar sahəyə 1 milyard 203 milyon manat nəzərdə tutulub.

2025-ci ildə mənzil və kommunal təsərrüfatı üzrə xərclər 364 milyon manat, əsas bölmələrə aid ediləməyən xidmətlər üzrə xərclər isə 180 milyon manat azalaraq 1 milyard 573 milyon manata düşüb.

Tiflisdən Fransa və Ermənistanə sarsıdıcı zərbə

Qərb gürcü müxalifətini niyə və necə "satdı"...

Gürcüstanda keçirilmiş növbəti parlament seçkiləri Cənubi Qafqazın gələcək taleyində önəmli təsire malik geopolitik faktor hesab olunur. Belə yanaşmanın kəfiyyət qədər ciddi səbəbləri mövcuddur. Çünki dünya nəhəngləri Gürcüstanda seçkiləri də geopolitik mübarizənin predmetinə çevirməyə nail olmuşdular. Və Cənubi Qafqazda maraqları olan bəzi dövlətlər Gürcüstanda özlərinə daha loyal hakimiyyətin formalaşdırılmasına cəhd göstərirdilər.

Təbii ki, parlament seçkilərinə qədər Gürcüstanı idarə edən "Gürcü Arzusu" Partiyası ətrafında ziddiyyətli proseslər cərəyan etməkdə idi. Belə ki, mövcud hakimiyyətin xarici siyasət kursu Rusiya, Türkiyə və Azərbaycanı tamamilə qanə edirdi. Ona görə də bu dövlətlər Gürcüstanda "Gürcü Arzusu"nun seçki qələbəsində və siyasi hakimiyyətin davamlı olmasında birbaşa maraqlıydılar. Və bu səbəbdən də "Gürcü Arzusu"na siyasi dəstək verdiklərini dolayısı da olsa, büruzə verirdilər.

Ancaq "Gürcü Arzusu"nun ciddi problem yaratdığı ölkələr də vardı. Xüsusilə də ABŞ, Avropa Birliyi və Fransa Gürcüstanda hakimiyyətin dəyişdirilməsində birbaşa maraqlı idi. Ona görə də Qərbin maraqlarına qarşı çıxan hakimiyyəti əvəzləmək üçün gürcü müxalifətinə intensiv dəstək göstərirdi. Üstəlik, gürcü

müxalifətini hakimiyyətə gətirə biləcək siyasi lider olaraq, məhz Gürcüstan prezidenti Salome Zurabişvilinin üzərində dayanılmışdı. Və səlahiyyət müddəti bitmək üzrə olan Gürcüstan prezidentinin liderliyi altında "rəngli inqilab" ssenarilərinin hazırlanaraq, işə salındığı barədə də kifayət qədər ciddi məlumatlar mövcud idi.

İndi parlament seçkilərinin yekun nəticələrinə görə, "Gürcü Arzusu"nun hakimiyyətini qoruya bildiyi artıq inkaredilməz reallıqdır. Hələlik bəzi ölkələr bu seçkilərin nəticələrini tanımadıqlarını bəyan ediblər. Ancaq Gürcüstanda parlament seçkilərini müşahidə etmiş xarici müşahidəçilər, o cümlədən də Qərb qurumlarının təmsilçiləri elə bir ciddi irad bildirməyə həvəs göstərmirlər. Və bu baxımdan, rəsmi Tiflisin seçkilərin legitimliyi ilə bağlı elə bir ciddi problemlə üz-

ləşməyəcəyini də düşünmək olar.

Düzdür, gürcü müxalifəti seçkilərin saxtalaşdırıldığını iddia edir və kütləvi etiraz aksiyalarına başlayacağını bəyanlayır. Eyni zamanda prezident Salome Zurabişvili də seçkilərin nəticələrini tanımadığını və müxalifət düşərgəsinin kütləvi etiraz aksiyalarına liderlik etmək niyyətini xüsusi olaraq vurğulayıb. Halbuki ABŞ, Avropa Birliyi və Fransadan birbaşa təlimat gəlməzsə və açıq dəstək göstərilməzsə, gürcü müxalifətinin ölkəni qarışdırmağa cəsarət edəcəyi qətiyyən inandırıcı görünmür.

Onu da qeyd etmək lazımdır ki, hazırda beynəlxalq məkanda siyasi proseslər gürcü müxalifətinin maraqlarına zidd istiqamətlər almağa başlayıb. Belə ki, "Gürcü Arzusu" bir müddət öncəyə qədər qarşıdurma vəziyyətində olduğu bəzi beynəlxalq siyasi iradə mərkəzləri ilə anlaşmış kimi görünür. Gürcüstanın baş naziri İrakli Kobaxidzenin seçki mövzusunun danışarkən, gözələn-

mədən rəsmi Tiflisin Kremlə münasibətlərinə də aydınlıq gətirməyə çalışması qətiyyən səbəbsiz deyil. Və gürcü baş nazirin Rusiyanı Gürcüstan ərazisinin işğalında ittiham edərək, Kremlə qarşılıqlı münasibətlərə dəyişiklik edilməyəcəyini xüsusi olaraq qabartması səhnəarxası anlaşmanın nəticəsi hesab oluna bilər.

Bəzi məlumatlara görə, "Gürcü Arzusu" Partiyasının real lideri, milyarder Bdzina İvanişvili Qərb siyasi dairələri ilə anlaşmağa nail olub. Anlaşmanın indiki situasiyanın dəyişməz qalması üzərində əldə olunduğu iddia edilir. Həmin iddialara görə, rəsmi Tiflis bundan sonra da Rusiya ilə məsafə saxlayacaq və Qərbə

integrasiya siyasətinə geri dönəcək. Və bu, böyük ehtimalla daha çox formal anlaşma xarakteri daşıyır.

Məsələ ondadır ki, "Gürcü Arzusu"nun Kremlə yaxınlaşmasa belə, Qərblə də xüsusi münasibətlərə həvəs göstərməyəcəyi heç kəsdə şübhə doğurmur. Yeni Gürcüstan Cənubi Qafqazda Ermənistanın açdığı "çığır"la hərəkət etmək niyyətindən hələ çox uzaqdır. Ona görə də Qərb siyasi dairələrinin Gürcüstanda Rusiya qarşısında üstünlük qazana bilmədiyi inkaredilməz reallıqdır. Və bu baxımdan, Cənubi Qafqazda mövcud qüvvələr nisbətinin qorunduğunu da düşünmək olar.

Belə anlaşılır ki, "Gürcü Arzusu"nun hakimiyyətə qalmasından indi ABŞ, Avropa Birliyi, Rusiya, Türkiyə və Azərbaycan mövcud situasiyada tamamilə məmnundur. Fransa və Ermənistan barədə isə eyni fikirləri söyləmək qətiyyən mümkün deyil. Çünki rəsmi Paris Fransaya bağlılığı şübhə doğurmayan Salome Zurabişvilinin liderliyi altında gürcü müxalifətinin hakimiyyətə gətirilməsində birbaşa maraqlıydı. Bu halda, Ermənistanı özünün siyasi müstəmləkəsinə çevirmiş rəsmi Paris Gürcüstanı nəzarəti də ələ keçirməklə, Fransanın Cənubi Qafqazda mövqelərini möhkəmləndirməyə can atırdı. Və indiki situasiyada Fransanın Qafqaz planlarının böyük ölçüdə pozulduğunu da dü-

Azərbaycan-Pakistan hərbi əməkdaşlığının yeni perspektivləri müzakirə edildi

Oktayrın 28-də Azərbaycan Respublikasının müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov ölkəmizdə rəsmi səfərdə olan Pakistan İslam Respublikasının Birləşmiş Qərargah Rəisləri Komitəsinin sədri general Sahir Şamsad Mirzanın rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

APA Müdafiə Nazirliyinə istinadən xəbər verir ki, görüşdən əvvəl Pakistan nümayəndə heyəti Şəhidlər xiyabanını ziyarət edib, Azərbaycanın müstəqilliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda canını fəda etmiş şəhidlərimizin xatirəsini ehtiramla anıb.

Müdafiə Nazirliyində keçirilən rəsmi qarşılama mərasimində fəxri qarovul dəstəsinin önündən keçiddən sonra hər iki ölkənin dövlət himni səsləndirilib və protokola uyğun olaraq "Şərəf kitabı" imzalanıb.

General-polkovnik Z.Həsənov qonaqları salamlayaraq onları Azərbaycanda görməkdən məmnun olduğunu bildirib. Nazir ölkələrimiz arasında hərbi əlaqələrin dostluq və qardaşlıq münasibətləri üzərində qurulduğunu qeyd edib. Azərbaycan, Pakistan və Türkiyə arasında həyata keçirilən ikitərəfli və üçtərəfli hərbi əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsinin əhəmiyyətini xüsusi vurğulayıb.

Müdafiə naziri Azərbaycan-Ermənistan şərti sərhədində mövcud əməliyyat şəraiti ilə bağlı Pakistan nümayəndə heyətini məlumatlandırıb.

General S.Ş.Mirza səmimi qəbula və göstərilən qonaqpərvərliyə görə təşəkkürünü bildirib. Azərbaycan-Pakistan hərbi əməkdaşlığının inkişaf etdirilməsində qarşılıqlı səfərlərin vacibliyini diqqətə çatdırıb. Qonaq 8 Noyabr - Zəfər günü münasibətilə müdafiə nazirini təbrik edib.

Azərbaycan Respublikasının Pakistan İslam Respublikasındakı fövqəladə və səlahiyyətli səfəri Xəzər Fərhadovun da iştirak etdiyi görüşdə, həmçinin ölkələrimiz arasında hərbi, hərbi-texniki, hərbi-təhsil sahəsində əməkdaşlığın yeni perspektivləri və qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər müzakirə edilib.

Daha sonra müdafiə nazirinin birinci müavini - Azərbaycan Ordusunun Baş Qərargah rəisi general-polkovnik Kərim Vəliyev Pakistan nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Baş Qərargahda keçirilən görüşdə ölkələrimiz arasında hərbi əməkdaşlığın cari vəziyyəti müzakirə edilib və daha da möhkəmləndirilməsi istiqamətində həyata keçiriləcək tədbirlər barədə ətraflı fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycan-Pakistan-Türkiyə ikitərəfli və üçtərəfli birgə təlimlərinin intensivliyinin artırılmasının zəruriliyi qeyd edilib, eləcə də qarşılıqlı əlaqələrin inkişaf perspektivləri müzakirə olunub.

şünmək olar.

Eyni zamanda Ermənistan siyasi dairələri də Gürcüstan seçkilərindən məyusluq keçirirlər. Belə ki, rəsmi İrəvan Gürcüstanın da Qərbə integrasiya prosesində Ermənistanı qatılmasında maraqlı idi. Çünki bu halda, hər iki ölkəyə Qərbin dəstəyi daha da güclənə bilərdi. Digər tərəfdən isə Ermənistan Qərbə integrasiya kursu götürmüş ölkə kimi, Rusiyadan gələn təzyiqləri Gürcüstanla bölüşmək şansı qazanmış olardı. Və indi Ermənistan yenidən təklənmiş ölkə vəziyyətində qalmağa davam edəcək.

Bütün bunlardan belə nəticə çıxarmaq olar ki, Gürcüstan seçkiləri bəzilərinə ciddi məyusluq doğurub. Cənubi Qafqazda cərəyan edən geopolitik proseslərin istiqamətlərinin dəyişməsinə yol açmayıb. Bu, bütün region üçün hazırda təyüklü nəticə də hesab oluna bilər. Çünki ABŞ və Qərb Cənubi Qafqazda əlavə nəzarət məkanı və ya mexanizmləri qazanmayıb. Və üstəlik, mövcud situasiya bəzi Qərb siyasi dairələrinin gürcü müxalifətini son anda satdığını, hətta güdəza verdiyini də göstərir.

✉ **Elcin XALİDBƏYLİ,**
"Yeni Müsavat"

Gürcüstanda parlament seçkilərində hakim "Gürcü Arzusu" partiyası qalib gəlib. "Yeni Müsavat" xəbər verir ki, Gürcüstanın Mərkəzi Seçki Komissiyası 3 018 (97,011%) seçki məntəqəsində səsleri hesablayıb. Nəticəyə əsasən "Gürcü Arzusu" 54,24% səs toplayıb.

Hakim partiyanı 1 087 801 seçici dəstəkləyib. Ölkənin 4 qərbyönlü müxalifət koalisiyası isə ümumilikdə 37,33% səs toplaya bilib. İlk rəsmi nəticələr açıqlandıqdan az sonra bu qələbə münasibətilə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev baş nazir İrakli Kobaxidzeni təbrik edib. Həmçinin baş nazir Əli Əsədov da gürcü həmkarına təbrik məktubu göndərmiş. Onu da deyək ki, bu seçkidə 13 azərbaycanlı deputatlığa namizəd olub, onlardan üçü parlamentə seçilib.

ATƏT-in müşahidə missiyasının koordinatoru Paskal Alizar isə deyib ki, Gürcüstanda səsvermə günü proses yaxşı təşkil olunub və qeyd etmək lazımdır ki, seçicilərin yeni texnologiyalardan istifadə ilə bağlı fəal təlimi və maarifləndirilməsi apa-

Gürcü arzusuna çatdı, Qərb isə Tiflisdə fiasko etdi - küçə döyüşləri hazırlığı

Parlament seçkilərində "Gürcü Arzusu" partiyası qalib gəldi, müxalif koalisiya cəmi 37,33% səs aldı deyə prezidentlə birgə meydan hərəkətinə start verilir; ATƏT, ABŞ və Qərb ölkələri mənfi rəy verdi - qonşuluqda nələr baş verir və sanksiyalar olacaqmı?

da razılaşsalar da, biz pozuntular və bəzi hallarda zorakılıq halları barədə xəbərləri qeyd edirik. Beynəlxalq müşahidəçilər nəticələrin azad və ədalətli olduğunu bəyan etməyiblər. Biz beynəlxalq normaların bütün pozuntularını pisləyirik, beynəlxalq və yerli müşahidəçilərin seçkilərlə bağlı bütün pozuntular barədə məlumatların tam ərsəyə düşməsinə çalışırıq.

Daha irəli gedərək, biz Gürcüstanın siyasi liderlərini qanunun aliliyinə hörmət etməyə, fundamental azadlıq-

tandakı seçkilərlə bağlı hesabatını dəstəkləyib. Bundan sonra rəsmi Tiflisə sanksiyaların tətbiqi, xüsusən Al ərazisinə vizasız gediş-gəlişin ləğv edilməsi riski var. Amma hər şey hakim partiyanın Qərblə münasibətləri necə qurması və Rusiyaya yaxınlaşma ehtimalından asılıdır. Yeri gəlmişkən, Gürcüstanda hakim partiya 2025-ci ilin əvvəlindən Al ilə münasibətlərin yenilənəcəyini gözləyir. Bu barədə baş nazir İrakli Kobaxidze bildirib. Onun sözlərinə görə, 2030-cu ilə qədər Avro-

Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova Zura-bişvilinin parlament seçkilərinin nəticələrini tanınamaması ilə bağlı bəyanatını şərh edib. Diplomət çıxışında Gürcüstan prezidentinə sual ünvanlayıb: "Gürcüstanın gələcəyi Avropadan niyə pisdirdi? İcazə verin, Fransa vətəndaşına xatırladım ki, Gürcüstan Fransadan daha qədimdir".

Bundan başqa, azərbaycanlıların yaşadığı bölgələr də daxil, ümumilikdə Gürcüstan cəmiyyəti müharibəyə, daxili qarşıdurmaya, milli-mənəvi

Yük qatarında gizlənilib Rusiyaya keçmək istəyən şəxs saxlanıldı

Dövlət sərhədindən qanunsuz keçmə cəhdinin qarşısı alınıb. Bu barədə APA-ya DSX-nin Mətbuat Mərkəzindən məlumat verilib. Bildirilib ki, oktyabr ayının 26-da saat 04:35-də Azərbaycan Respublikasından Rusiya Federasiyası istiqamətində hərəkət edən yük qatarının vaqonunda yüklərin arasında gizlənərək dövlət sərhədini qanunsuz olaraq keçməyə cəhd göstərən.

Dövlət Sərhəd Xidməti əməkdaşlarının sayıqlığı nəticəsində Xaçmaz rayon sakini, 1988-ci il təvəllüdü Lumanov Tamimər Ənvəroviç saxlanılıb.

Fakt üzrə əməliyyat-istintaq tədbirləri davam etdirilir.

rılib. "Lakin maliyyə resurslarında ciddi disbalans var idi və hakimiyyətdə olan partiyanın üstünlüyü qeyri-bərabər fəaliyyət məkanı yaradırdı", - ATƏT rəsmisi bildirib. ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken seçkilərlə bağlı bəyanat yayıb. Bəyanatda Gürcüstan rəhbərliyinə seçki prosesindəki çatışmazlıqları aradan qaldırmaq, "fundamental azadlıqları baltalayan" qanunları ləğv etmək çağırışları edilib.

"2024-cü ildə beynəlxalq və yerli müşahidəçilər hakim partiyanın ictimai resurslardan sui-istifadə etməsi, səs-lərin satın alınması və seçiciləri hədələməsi ilə müşahidə olunan seçkiqabağı mühiti qeyd ediblər ki, bütün bunlar qeyri-bərabər rəqabətə töhfə verib, ədalətli nəticənin mümkünüyünə ictimai və beynəlxalq inamı sarsıdıb. Beynəlxalq və yerli müşahidəçilər səsvermə gününün ümumilikdə yaxşı idarə olunduğun-

ları baltalayan qanunvericiliyi ləğv etməyə və seçki prosesindəki çatışmazlıqları birlikdə aradan qaldırmağa təşviq edirik. Gürcüstanın konstitusiyasında təsbit olunmuş Avropa və Avroatlantik inteqrasiya məqsədləri hökumətdən vətəndaş cəmiyyəti üzvlərinin hüquqlarına və bütün Gürcüstan vətəndaşlarının fundamental azadlıqlarına hörmət etməyi tələb edir", - Blinkenin bəyanatında qeyd olunub.

Gürcüstan prezidenti Salome Zura-bişvili parlament seçkilərini tanımaqdan imtina edib. O, həmçinin parlament seçkilərində total saxtakarlıq olduğunu bildirib. Polşa Xarici İşlər Nazirliyi bəyan edib ki, seçkilərin gedişatı, nəticələri onun Al və NATO-ya üzv olmaq perspektivlərini ləngidir. Habelə, Norveç, Latviya, İsveç və Almaniya kimi ölkələr də nəticələri tənqid edib, ATƏT/DTİHB-nin Gürcüs-

paya inteqrasiya hədəfinə çatılması üçün ölkəni bütün sahələrdə inkişaf etdirmək vacibdir, bu məqsədə çatmaq üçün hər şey ediləcək. Baş nazir bu kontekstdə iqtisadi artıma diqqət çəkərək bildirib ki, "əgər iqtisadi göstəricilər müvafiq olmazsa, heç kim ölkəni Avropa İttifaqına qəbul etməyəcək".

Mixail Saakaşvilinin "Vahid Milli Hərəkət" müxalifət partiyasının liderlərindən olan Georgi Vaşadze oktyabrın 28-nə təyin edilən mitinqdə maksimum sayda etirazçının iştirak etməsinin son dərəcə vacib olduğunu deyib: "Düşünürəm ki, biz 40-45 gün mübarizə aparmalı olacağıq. Bu, Tiflisin mərkəzində müddətsiz etiraz olacaq". Parlamentin spikeri Şalva Papuaşvili isə brifinqdə bildirib ki, Gürcüstan prezidenti Salome Zura-bişvili müxalifətlə birlikdə ölkədə iğtişaşların təşkilində iştirak edir. Rusiya Xarici İşlər

dəyərlərin deqradasiyasına yox, sülhə, inkişafa, əmək və milli dəyərlərin qorunmasına səs verdiyini nümayiş etdirdi. Ekspertlərə görə, bu seçki əslində hakim "Gürcü Arzusu" partiyasının ölkənin aparıcı siyasi qüvvəsi olduğunu sübut etdi. Qələbədə əlbəttə ki, soydaşlarımızın rolu kifayət qədər sanballıdır. Ümid etmək qalır ki, yeni dövərdə Gürcüstan hakimiyyəti azərbaycanlıların yaşadığı bölgələrə daha çox diqqət ayıracaq. **Anolitik Elxan Şahinoğluna görə, hakim partiya parlament seçkisində qələbə qazanmasına baxmayaraq, hazırkı şərtlər altında Rusiya ilə diplomatik münasibətləri bərpa edə bilməyəcək. Onun fikrincə, hakim partiya və onu idarə edən oligarx Bidzina İvanişvili ABŞ və Avropa İttifaqı ilə münasibətlərdə gərginlik yaşasa da, bu, Gürcüstanın avtomatik olaraq Rusiyaya yaxınlaşması anlamına gəl-**

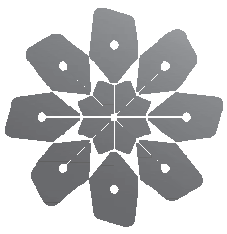
mir: "O halda mümkün olardı ki, Gürcüstan Abxaziya və Cənubi Osetiyaya nəzarət edərdi. Rusiyanın isə bu bölgələri Gürcüstana qaytarmaq planı yoxdur. Doğrudur, Gürcüstanda parlament seçkisi öncəsi Bidzina İvanişvili maraqlı gediş etdi, 2008-ci il müharibəsinə görə Cənubi Osetiyadan üzr istədi. İvanişvilinin bu gedişinin iki məqsədi var idi. Onun birinci məqsədi bu üzrxahlığı Kremlin müsbət qiymətləndirməsi, o cümlədən Abxaziya və Cənubi Osetiya mövzularında Tiflisə mümkün razılaşma barədə mesaj verməsi idi. Seçkiqabağı bu, "Gürcü Arzusu" partiyasının əlini daha da gücləndirirdi. Ancaq Kreml İvanişvilinin əlinin gücləndirilməsi üçün vaxtla işğal etdiyi ərazilərdən imtina etmək fikrində deyildi". Politoloq hesab edir ki, İvanişvilinin ikinci məqsədi 2008-ci il müharibəsinə görə məsuliyyəti bütövlüklə Gürcüstanın keçmiş hakimiyyətinin, indiki müxalifətinin üzərinə yükləmək idi.

Siyasi şərhçi Asif Nərimanlı isə düşünür ki, əsas məsələ Tiflisdə növbəti "rəngli inqilab"ın nə qədər real olmasıdır: "Bu ehtimal zəif görünür. Müxalifət etiraz aksiyaları ilə hara qədər gedə biləcəyini daha öncədən ortaya qoyub və mümkündür ki, yeni aksiyalar uzunmüddətli

olsa belə, yekun hədəfə yaxınlaşdırmayacaq. Qərbin Gürcüstanda hadisələrin inkişafını yönləndirəcək gücü əvvəlki qədər deyil. Təzyiq dalğasının genişlənməsi rəsmi Tiflisi alternativlərə - Rusiya və Çinə daha çox yaxınlaşdırmaqla bilər ki, bunda maraqlı olmayan Qərbin müxalifətinin aksiyalarını dəstəkləməklə yanaşı, hakim partiya ilə də bütün "körpüləri yandırmamaq" xəttini tutacağı gözləntilər arasındadır".

Siyasi ekspert Məhəmməd Əsədullazadə isə o qənaətdədir ki, hakim partiyanın qalib gəlməsinin əsas səbəblərindən biri müxalifətin liderlərinin olmaması və dağınıq şəklində seçkilərə gəlməsidir: "Gürcüstan əhalisi seçim edəndə dağınıq müxalifətə deyil, monolit siyasi partiyaya səs verdi. Demək olar ki, Gürcüstanda seçkilər qismən şəffaf və rəqabətli şəraitdə keçdi. Gürcüstan vətəndaşları "Gürcü Arzusu"na heç də Rusiya ilə müharibə qorxusuna görə səs vermədi. Müxalifətin xalqa konsepsiyasında ənənəvi şüarlar üstünlük təşkil etdi. "Gürcü Arzusu" partiyası çalışacaq ki, Azərbaycan kimi siyasət yürütsün. Görünür, Tiflis bir çox məsələlərdə Azərbaycanla kordinasiyalı işləyir".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

**Azərbaycan Respublikasının dünya
birliyinə integrasiyası, region ölkələri
və digər dövlətlərlə, beynəlxalq təşkilatlarla
əməkdaşlığının inkişaf etdirilməsi**

Oktabrın 26-da Gürcüstanda keçirilən parlament seçkilərində "Gürcü Arzusu - Demokratik Gürcüstan" partiyası səslerin 54 faizini toplayaraq qalib oldu. Qərbin açıq-aşkar dəstək verdiyi siyasi qüvvələr isə seçkidə hakimiyyətə gəlmək üçün yetərli seçici dəstəyini əldə edə bilmədilər. Bununla da növbəti 4 ildə də Gürcüstanda "Gürcü Arzusu - Demokratik Gürcüstan" partiyası hakimiyyətdə olacaq.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Gürcüstanda keçirilmiş parlament seçkilərinin nəticələri və "Gürcü Arzusu - Demokratik Gürcüstan" partiyasının qələbəsi münasibətilə baş nazir İrakli Kobaxidzeni təbrikində bildirilir ki, seçkilərin nəticələri Gürcüstanın hərtərəfli inkişafına və çiçəklənməsinə xidmət edəcək. Eyni zamanda prezident seçkilərin nəticələrinin tarixən dostluq, qardaşlıq və mehriban qonşuluq şəraitində yaşamış xalqlarımızın iradəsindən qaynaqlanan Azərbaycan-Gürcüstan dövlətlərarası əlaqələrinin davamlı inkişafına, Cənubi Qafqazda və daha geniş coğrafiyada ölkələrimizin mövqelərinin daha da möhkəmlənməsinə töhfə verəcəyinə inamımı ifadə edib: "Əminəm ki, ölkələrimizin və xalqlarımızın firavanlığı, regionumuzun rifahı və təhlükəsizliyi naminə strateji tərəfdaşlığımızın möhkəmləndirilməsi, iki-

tərəfli və çoxtərəfli qaydada qarşılıqlı faydalı fəaliyyətimizin müvəffəqiyyətlə davam etdirilməsi istiqamətində bundan sonra da birgə səylər göstərəcəyik".

Qonşu ölkədə keçirilən seçkiləri Azərbaycan parlamentinin 8 deputatından ibarət müşahidə missiyası da müşahidə edib. **Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korpusiya ilə mübarizə komitəsinin sədri, Gürcüstanla parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun və müşahidə missiyasının rəhbəri Arzu Nağıyev** bildirib ki, Gürcüstanda 300 minə qədər azərbaycanlı yaşayır və maraqlı məsələlərdən biri azərbaycanlıların kompakt yaşadığı Kvemo-Kartli bölgəsində olan 5 rayonda da səsvərmənin ən yüksək səviyyədə olması idi. Azərbaycanlıların kompakt yaşadığı bölgədə səsvərmədə iştirakı 50%-dən yuxarı olub, soydaşlarımız öz

iradələrini ortaya qoyublar: "Soydaşlarımıza bir daha təşəkkür edirik ki, Azərbaycan dövlətinin və Prezidentinin regional siyasətini dəstəklədilər. Azərbaycanlı seçicilərin hakim partiyanın ümumi səslerinin formalaşmasında 7-8 faiz payı var. Parlament seçkilərində hakim partiyanı dəstəkləyənlər bu gün sülhə, müharibənin əleyhinə, Qərbin ortaya atdığı anormal dəyərlərin əksinə səs verdilər. Seçkilərin nəticəsi Qərbin Gürcüstanda həyata keçirməyə çalışdığı regionda ayrıcı xətlərin yaradılması siyasətinə zərbə oldu. Baxmayaraq ki, Gürcüstan Konstitusiyasında da avrointegrasiya təsbit olunub. Gürcüstan vətəndaşları məhz Qərbin ümumi regionda olan marağının əleyhinə səs verdilər. Qərb ümumən regionda hegemonluq etmək istəyir və bu yöndə siyasət yürütməyə çalışır. Gürcüstan vətəndaşları, gürcü xalqı bu seçkidə öz sözünü dedi, müstəqil mövqeyini ortaya qoydu.

Gürcüstanda soydaşlarımızın aktiv iştirak etdiyi parlament seçkilərinin nəticələri regionun parçalanmasının qarşısını aldı. Bir daha dünya gördü ki, Ermənistanın hansı siyasət

yürütməsinə baxmayaraq, azərbaycanlılar, eyni zamanda gürcülər Qərbin müstəmləkəsinə çevrilmək istəmirlər, bu siyasət bizim ölkələrdə həyata keçməyəcək. Bu gün Gürcüstan-Azərbaycan birliyi var, bu, həm də tarixi köklərə söykənir. Biz böyük layihələrdə tərəfdaş. Məlumdur ki, bizim böyük şirkətlər Gürcüstanda çox ciddi layihələr həyata keçirir. Biz birlikdə güclüyük və öz maraqlarımızı müdafiə etməyə qadırıq. Yeni seçilən Gürcüstan parlamenti ilə də Milli Məclis, dostluq qrupları səviyyəsində bundan sonra əməkdaşlıq etməyə davam edəcəyik. Gürcüstanda yaşayan soydaşlarımızın problemlərini müzakirə edəcəyik və problemlərin həlli üçün addımlar atılacaq. Birmənalı şəkildə bu gün Gürcüstanda keçirilən seçkilərin nəticələri Azərbaycanla Gürcüstan arasında olan münasibətlərin inkişafına təkan verəcək amil kimi səciyyələndirilməlidir".

Azərbaycan Milli Məclisinin Gürcüstanda seçkiləri müşahidə missiyasının üzvü, deputat Hikmət Babaoğlu isə bildirdi ki, seçici fəallığı, o cümlədən soydaşlarımızın seçkilərdə fəallığı çox

yüksək səviyyədə idi: "Seçkidə iştirak edən 26 siyasi partiya beş parlamentdə təmsil olunmaq hüququ qazandı. Sevincidir ki, Gürcüstanda yaşayan soydaşlarımız Gürcüstan demokratiyasının bir hissəsi olmağı bacarıblar və siyasi görüş etibarilə də gürcü xalqının siyasi sisteminin tərkib hissəsinə çevrilə bilərlər. Yəni həm iqtidar, həm də müxalifət platformasında azərbaycanlıları seçkidə görmək mümkündür. Seçkilərin nəticələri Gürcüstan xalqının arzusu idi: "Gürcüstan xalqının iradəsi seçkidə öz sözünü dedi, hakim partiyanın siyasəti dəstəklən-

di. Nəticə etibarilə bu seçkilərin nəticələri Gürcüstanın inkişafına, Gürcüstan-Azərbaycan münasibətlərinin çiçəklənməsinə xidmət edəcək, eyni zamanda iki xalq arasında çoxxəsrlik dostluq və mehriban qonşuluq ənənələrinə əsaslanan Azərbaycan-Gürcüstan strateji tərəfdaşlıq münasibətlərinin hərtərəfli inkişafına töhfə verəcək. Qiymətləndirmə kriteriyamız Azərbaycan Prezidentinin Gürcüstan baş nazirinə seçildən sonra təbrik məktubunda öz əksini tapır. Gürcüstan xalqı ənənəvi dəyərlərə, sabitliyə, regionun bütövlüyünə səs verdi".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Etibar SEYİDAĞA

Ötən həftə Qərb üçün xüsusi bir önəm və ya diqqət kəsb edən iki postsovet ölkəsində seçkilər oldu - Moldovada prezident seçkisi və Avropa İttifaqı ilə bağlı referendum keçirildi, Gürcüstanda isə nəinki bütün Cənubi Qafqaz regionunun, hətta Rusiya və Qərb geosiyasi dairələrinin çox səbrsizliklə gözlədiyi parlament seçkiləri baş tutdu.

Hüseynbala SƏLİMOV

mur. O ki qaldı avrointegrasiya məsələsinə, qərbçilər bu prosesin də uğurla bitdiyini qeyd edirlər, çünki Ukrayna-Rusiya müharibəsinin fonunda daha az nəticə ola bilərdi və insanlar talelərini gələcəkdə Avropa ilə bağlamaqdan ehtiyat edərkdilər və qorxardılar, necə ki, bu, hazırda qonşu Gürcüstanda baş verir.

Amma belə olmadı, ölkə əsasən Avropaya integrasiyaya səs verdi və bu ölkədə Rusiyanın səyləri tamam reallaşmadı...

Gürcüstanla gələcəkdə isə seçki hələ iki-üç gündür bitib. Odur ki, müəyyən dəqiqləşmələr ola bilər. Biz əvvəlcə exit-pollun nəticələrini gözlədik, daha sonra səslerin təxminən yetmiş faizi elan olundu, bundan sonra isə bildirildi ki, artıq səslerin 97 faizi hesablandı. Qeyd edək ki, bütün bu mərhələlərdə hakim "Gürcü Arzusu" partiyası öndədir.

Düzdür, bəzi QHT-lər, hətta müxalifət partiyaları seçkidə müxalifətin qalib gəldiyini və bunu hətta Qərb institutlarının keçirdiyi sorğuların da sübut etdiyini deyirlər və ən yaxın günlərdə etiraz aksiyalarına başlayacaqlarını bildirirlər. Bir

Doğrudanmı avroeyforiya arxada qaldı?..

daha deyirik ki, seçki iki-üç gündür başa çatıb və müəyyən dəqiqləşmələr ola bilər. Amma inanmırıq ki, çox ciddi dəyişikliklər olsun, çünki birincisi, bir kənd məntəqəsini çıxmaq şərtilə hələ ki ciddi bir pozuntu məlum deyil və həmin məntəqədə seçki dərhal dayandırılmışdı.

Düşünürük ki, hakim partiyanın ciddi saxtakarlığa gətməsi əvvəlcədən demək olar ki, istisna olunurdu, çünki bütün dünyanın gözü bu günlərdə Gürcüstanda idi. Amma yenə də gözləyirik və belə hesab edirik ki, bu cür faktlar olsa, müxalifət onları ictimaiyyətə təqdim edəcək və bunun müəyyən hüquqi, hətta ola bilsin, elektoral nəticələri olacaq. Daha sonra, seçkidən əvvəlki bütün sorğularda hakim partiyanın üstünlüyü birmənalı şəkildə qeyd olunurdu. Üstəlik, ən çox qeydiyyata keçən namizədlər də məhz hakim partiyanın sıralarından idi ki, bu da müxalifət üçün böyük minuslardan biri idi, çünki artıq start vəziyyəti çox şey deyir, o partiyanın şansı böyük olur ki, bütün dairələri əhatə edə bilər. Yeterincə namizəd, yeterincə müşahidəçi təqdim edə bilməyən siyasi qüvvənin şansları da böyük olmur. Nəhayət, biz bu sə-

tirləri yazan zaman Azərbaycan Prezidenti gürcü baş nazirini seçkidə qələbə münasibətilə təbrik etmişdi ki, bu da ilkin nəticələri artıq əsas kimi götürməyə imkan verir...

Beləliklə, bütün təhlilçilər belə hesab edir ki, Gürcüstanda Rusiya tərəfdarları qalib gəldi, çünki qonşu ölkədəki bu siyasi mübarizə İvanışvili tərəfdarları ilə Sakasvili və Zurabişvili tərəfdarları arasında gedən mübarizə deyildi, bu, Qərblə Rusiya arasında dinc siyasi mübarizə idi.

Di gəl, bir detallı qeyd edək ki, heç də bütün Rusiya təhlilçiləri belə düşünmür, onların fikrincə, İvanışvili və komandası mövqelərini möhkəmləndirəndən sonra ölkə yenidən avrointegrasiya kursuna qayıdacaq və Gürcüstan heç vaxt Rusiyanın "kiçik qardaşı" olmayacaq, ondan qala, "kiçik bacısı" ola!..

Bütün hallarda, ümidləri tamamilə itirmək olmaz. Birincisi, məsələn, Tiflisdə deyilənə görə, hakim partiya kiçik fərqlə kollektiv müxalifətə uduzub - o, ayrılıqda hər bir müxalifət partiyasından çox səs toplasa da ümumi nəticələrə görə kollektiv müxalifətdən bir az geri qalır. İkincisi, kollektiv müxalifətin də

seçkidə qırx faizə qədər səsi oldu və bu da az deyil. Düzdür, onların neçə faizinin əsl qərbçi olması hələ mübahisəlidir, amma hakim partiyanın kollektiv müxalifətdən səs fərqi elə də böyük deyil. "Gürcü Arzusu" parlamentdə konstitusion çoxluğu götürmək istəyirdi ki, digər partiyaların mandatlarını ləğv etsinlər və təkpartiyalı parlament yaratınsınlar, amma bacarmadılar, necə dəyərlər, alınmadı - əgər müxalifətdən kimisə öz tərəflərinə çəkə bilməsələr onların bu planı alınmayacaq...

Düşünürük ki, ən azı hələ inqilab-filan olmayacaq, çünki bu cür "proqnoz"ları daha çox Qərbə, yerli müxalifətə, sadəcə, seçiciləri seçkidə daha fəal olmağa və qərbçi müxalifətə səs verməyə çağırırdı ki, bu da tamam konstitusion davranış tərzidir. Biz bu setirləri yazan zaman ona yaxın ölkə Gürcüstandakı son seçkilərin nəticələrini tanımadığını bəyan etmişdi. Üstəlik, prezident Salome Zurabişvili insanları etiraz aksiyalarına çağırırmışdı. Amma o, bu aksiyaların dinc xarakter daşıyacağını da demişdi...

Maraqlıdır ki, Gürcüstanda-

ki seçkilərdən bir gün əvvəl Kazanda BRİCS-in sammiti başa çatdı və diqqətlər həm də bura yönəlmişdi. Amma Putin ən azı hələ antidollar və anti-Qərb koalisiyası formalaşdırma bilmədi.

Biz BRİCS-lə bağlı bir proqnoz vermək istərdik. Bütün birliklərdə, ittifaqlarda əsl problemlər kimin lider olacağı məsələsi həll olunanda meydana çıxır. Bu təşkilatda hələ problemlər guya konsensus yolu ilə həll olunur, amma Rusiya hər yerdə birinci olmağa və xüsusi imtiyazlar əldə etməyə alışıb. Məsələn, 90-cı illərdə Moskvaya NATO üzvü olmaq təklif olunmuşdu, amma Kreml bununla razılaşmadı, xüsusi status tələb etdi, halbuki indi dünya başqa cür ola bilərdi, ən azı Rusiya-Ukrayna müharibəsi olmazdı, fəqət, Rusiya xüsusi status, xüsusi imtiyazlar tələb etdi. İndi də BRİCS indiki şəkildə qala bilər, amma bu halda, o, uzağı Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı kimi dişsiz bir format olacaq. Odur, bizə elə gəlir ki, BRİCS ya indiki kimi amorf şəkildə qalacaqdır, ya da onu Rusiyanın ambisiyaları dağıdacaqdır. Elə bu səbəbdən Rusiyanın "qəti qələbə"sinə sevinmək hələ tezdir, hələ hər şey irəlidedir...

Bir həftə sonra - noyabrın 5-də ABŞ-da bu ölkə tarixinin bəlkə də ən intriqalı prezident seçkisi keçiriləcək. Qonşu Gürcüstandakı son parlament seçkiləri ilə müqayisədə bu seçki, şübhəsiz, Güney Qafqazdakı geosiyasi abı-havaya daha güclü təsir edəcək.

Hazırda iki rəqib - sabiq prezident Donald Trampa vitse-prezident Kamala Harrisin qələbə şansları təxminən eyni qiymətləndirilir. Bu xüsusda "The Washington Post" nəşri maraqlı bir ilk imza atıb. Nəşr 36 ildə ilk dəfə olaraq prezident seçkisinə hansısa namizədi dəstəklə-

qazda ABŞ-la Rusiya arasında kəskinləşən münasibətlər, ABŞ-ın Azərbaycan və Ermənistan arasındakı sülh prosesində iştirakı, ümumiyyətlə, bu və digər şəkildə ABŞ-ın dünyaya, bəşəriyyətə, o cümlədən Cənubi Qafqaza global təsir imkanlarının olduğunu nəzərə alsaq, Kamala Har-

addımı digər çox tanınmış informasiya vasitələri üçün bir örnək, nümunə olmalıdır.

Türkiyədən, İtaliyadan, İsraildən, eləcə də digər dövlətlərdən fərqli olaraq Amerikadakı qəzetlər, televiziyaların fəaliyyət istiqamətində ideoloji prizma, siyasi partiyaların təsiri kimi məsələlər bir qədər fərqli şəkildə həll edilir və bu və digər şəkildə həm də namizədi seç-

sində olan 800-ə yaxın amerikalı milyarderdən 144-ü "2024-cü il seçkilərinə təsir göstərmək üçün öz sərvətindən istifadə edir".

Trampın mitinqində latın amerikalıları və Kamala Harris təhqir olundu

ABŞ-ın Respublikaçılar Partiyasından prezidentliyə namizəd Donald Trampın Nyu-Yorkun Madison Square Garden meydanında keçirdiyi mitinq bir sıra təhqiramiz çıxışlarla yadda qalıb.

Musavat.com-un xarici agentliklərə istinadən verdiyi məlumata görə, mitinqdə Trampın tərəfdarları arasında irqçi və qadınlara qarşı mənfi ifadələr işlədən şəxslər yer alıb.

Tədbirin açılışında çıxış edənlərdən biri peşəkar gücləşçi Halk Hoqan və Nyu-York şəhərinin keçmiş meri Rudy Culiani olub. Culiani Demokrat Partiyasından namizəd Kamala Harris haqqında "terrorçuların tərəfində" olduğu barədə ittiham səsləndirib.

Komedyacı Toni Hinqklif isə ispanidillilər haqqında təhqiramiz ifadələr işlədərkən, ABŞ-ın Karib dənizində yerləşən Puerto Riko ərazisini "üzən zibil adası" adlandıraraq, Hinqklif, eləcə də latın amerikalılar, yəhudilər və qaradəriliylər barədə ədəbsiz ifadələr işlədib, Harris barədə isə kobud və təhqiredici şərhlər verib.

Trampın uşaqlıq dostu David Rem isə Harrisə "dəccal" və "şeytan" adları ilə müraciət edib. Biznesmen Grant Cardon isə çıxışında Harrisin və onun tərəfdarlarının ABŞ-ı məhv edəcəyini söyləyib.

Mitinqdə baş verənlərdən narahat olan bəzi demokratlar isə Trampın tədbirini 1939-cu ildə Madison Square Garden-də keçirilmiş nasist mitinqi ilə müqayisə ediblər.

■ Musavat.com

Moskva Tiflislə əlaqələri genişləndirməyə hazırdır

Moskva Tiflislə əlaqələrin genişləndirilməsi təkliflərini müzakirə etməyə hazırdır.

APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bunu Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrov bildirib.

"Gürcü qonşularımızdan təmaslarla bağlı əlavə təkliflər olarsa, təbii ki, biz onları nəzərdən keçirəcəyik. Biz heç vaxt təmaslardan yayınmamışıq", - deyərək Rusiyanın xarici işlər naziri vurğulayıb.

Leonardo Di Kaprio öz növbəsində deyib.

Kampaniya tədbirində Emmi mükafatı laureatı Kerri Vaşinqton, aktrisa

Tessa Tompson və aktyor Brayan Tyr Henri də Harrisə dəstəklədiklərini bildiriblər.

■ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycana da təsir edəcək seçkiyə bir həftə qaldı

Əvvəlki seçkilərdən fərqli olaraq ABŞ-da bu dəfə indidən kimin qalib gələcəyini demək mümkün deyil

məkdən imtina edib. Bu barədə qəzetin icraçı direktoru Uilyam Lyuis bildirib.

Onun sözlərinə görə, qəzet gələcəkdə olacaq prezident seçkisi ilə bağlı da analogi mövqedən çıxış edəcək. Lyuis habelə deyib ki, belə bir imtina ilə "The Washington Post" oxucularının namizəd seçimi ilə bağlı qərarlarını sərbəst vermək qabiliyyətinə inam ifadə etmək istəyib. Əlavə edib ki, nəşrin işi - oxucuları qərəzsiz xəbərlərlə təmin etmək, onları düşündürən, nəticə çıxaran materiallar dərc etməkdir.

Niyə məhz "The Washington Post" və niyə məhz indi tərəfsizlik etmək qərarına gəlib? Başqa qəzetlər də eyni yolu tutacaqmı? ABŞ mediasının seçkinin nəticələrinə təsir imkanları necədir?

Mövzu ilə bağlı **politoloq Zaur Məmmədov** "Yeni Müsavat"a danışdı. Politoloq qeyd edib ki, ABŞ-da baş tutacaq seçkilər təkcə Amerika cəmiyyətinə deyil, bütün dünya xalqlarının taleyinə təsir edəcək seçki olacaq:

"Yeni söhbət xırda dövlətdən getmir, dünyanın bir nömrəli siyasi-iqtisadi və hərbi gücə malik olan ölkəsindən və onun liderinin kim olmasından gedir.

Əlbəttə ki, xüsusən də son zamanlar Cənubi Qaf-

risin və yaxud Donald Trampın bu bölgə ilə bağlı siyasətləri hər kəs üçün maraq doğuran aspektlərdən biridir.

ABŞ cəmiyyəti demək olar ki, 50-50-yə ayrılıb. Əgər bundan əvvəlki seçkilərdə təxminən artıq oktyabrın sonu, noyabrın əvvəlində kimin qalib gələcəyi ehtimalı olurdusa, bu dəfəki seçkilərdə indidən kimin qalib gələcəyini demək mümkün deyil. Və sosioloji sorğular, müxtəlif tədqiqatlar da cavabların bir-birinə çox yaxın olduğunu və kəskin fərqlənmədiyini bildirir.

"The Washington Post"-un icraçı direktorunun dediği isə əslində normal hal kimi qəbul edilməlidir. Çünki "The Washington Post", "New York Times"-ın və digər Amerika nəşrlərinin məqalələri, oradakı informasiyalar olduqca vacibdir və seçiciyə ciddi təsir edir. Seçkidə iştirak edənlər də tez-tez bu cür məşhur qəzetlərin və tanınmış saytların nüfuzundan istifadə edir, oradakı platformalar vasitəsilə öz rəqiblərinə qarşı mübarizə aparırlar.

Ümid edək ki, "The Washington Post"-un icraçı direktoru tapşırıq olmadan özü belə bir qərar verib və bəyanat etdiyi kimi qərəzsiz, bitərəf olacaq. Onun bu

məklə məşğuldurlar. Bu dəfəki seçkidə namizəd təkcə televiziyada deyil, eyni zamanda qəzetlərdə və digər mətbuat orqanlarında seçilir".

Sorğular göstərir ki, Trampın 2020-ci ildə 40%-dən az səs topladığı Nyu-York ştatında səsvermədə qalib gəlmək şansı demək olar ki, yoxdur. Lakin o, 19 000 yerlik arenada mitinq keçirmək istəyib. Onun bəzi tərəfdarları arenaya daxil olmaq üçün şənbə günü səhər növbəyə düzülməyə başlayıb. Orada onilliklər ərzində yüzlərlə əsas siyasi müraciətlər edilir, pop ulduzlarının konsertləri, basketbol və xokkey oyunları keçirilir.

Birləşmiş Ştatların ən varlı insanları Respublikaçılar Partiyasından prezidentliyə namizəd Donald Trampı dəstəkləyir. Bu barədə "Financial Times" nəşri yazıb. Məlumatla görə, Trampın seçkiqabağı kampaniyası zamanı toplanan 1,7 milyard dollarlıq ümumi ianənin təxminən üçdəbiri (566 milyon dollar) milyardərlərdən gəlir. Demokratlar Partiyasının namizədi Kamala Harrisin topladığı müvafiq ianə isə cəmi 6 faiz təşkil edib. Bununla belə, onun aktivində artıq 2,2 milyard dollar vəsait var.

Qəzetin məlumatına görə, "Forbes"-in siyahı-

Azərbaycanda kərə yağının qiyməti sürətlə artır. Son həftələr ərzində bir sıra kərə yağı markaları piştaxtalardan itib, digərlərinin qiymətində 3-4 manata yaxın bahalaşma müşahidə olunur. Bir sıra kərə yağı növləri var ki, qiyməti 28-29 manata qədər yüksəlib.

Piştaxtalardan yox olan kərə yağları əsasən Rusiyada istehsal olunan yağlardır: Valio, Fino və sair. Bunun əsas səbəbi Rusiyada kərə yağı qıtlığı və bahalaşmadır. "İzvestiya" qəzetinin yazdığına görə, oktyabrın əvvəlində bir neçə iri istehsalçı pərakəndə satış şəbəkələrinə istehsalı və ya məhsulların tədarükünü dayandırdıqlarını elan ediblər. Bunlara "Prostokvashino", "Selo Zelenoe", "Kənd yağı" kimi markalar daxildir. İstehsalçılar həmçinin kərə yağının bahalaşdığını bildiriblər. Bahalaşmanın və qıtlığın əsas səbəbləri ehtiyatların səviyyəsinin aşağı olması, dünya bazarında kərə yağının qiymətinin artması, eləcə də alınan çiy südün tərkibində az yağ olması və süd emalı müəssisələrindən tələbatın artmasıdır.

Nəşrin məlumatına görə, Rusiyada kərə yağının pərakəndə satış qiyməti avqust və sentyabr aylarında demək olar ki, 8 faiz, ilin əvvəlindən isə 18 faiz artıb.

Rusiya Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi bəyan edib ki, ölkədə kərə yağı ilə təminat sahəsində problem yoxdur. Yanvar-avqust aylarında yerli istehsalçılar 221,2 min ton kərə yağı istehsal ediblər ki, bu da ötən illə müqayisədə təxminən eynidir. Lakin nazirliyin açıqlaması real vəziyyətlə uyğunlaşmır. Belə ki, Rusiyada müşahidə olunan kərə yağı çatışmazlığı, qiymətlərin sürətlə bahalaşması əhalinin mağazalardan bu məhsulu oğurlaması hallarını kütləviləşdirib. Musavat.com Rusiya mətbuatına istinadən xəbər verir ki, artıq supermarketlər kərə yağının oğurlanmasının qarşısını almaq üçün piştaxtalardan yığmağa və qoruyucu örtüklərdən istifadə etməyə başlayıblar.

BMT Kənd Təsərrüfatı və Ərzaq Təşkilatının (FAO) hesablamlarına əsasən sentyabr ayında Süd Məhsullarının Qiymətləri İndeksinin orta dəyəri 136,3 bənd təşkil edib ki, bu da avqust göstəricisindən 5,0 bənd (3,8 faiz), ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə isə 24,3 bənd (21,7 faiz) çoxdur. İndeksin yüksəlməsinə bütün süd məhsullarının qiymətlərinin yüksəlməsi səbəb olub, Okeaniyada süd istehsalında mövsümi artımlara baxmayaraq, bütün süd tozu qiymətləri Asiyada güclü idxal tələbi ilə ən çox yüksəlib. Qərbi Avropada süd tədarükünün azalması və aktiv daxili alışlar fonunda məhdud ixrac imkanları səbəbindən yağsız süd tozu qiymətləri artıb. Eyni zamanda Qərbi Avropada yüksək idxal və daxili tələbat, məhdud tədarük və süd tedar

Kərə yağının bahalaşmasının sirri - kütləvi xaricə daşınır

Ərzaq təhlükəsizliyimiz nə yerdədir; Rusiyaya qarşı sanksiyalar işbazları hərəkətə gətirib

yaxın çox ixrac qeydə alınıb.

İxracla yanaşı ölkədə kərə yağı istehsalında da ciddi artım var. Belə ki, bu ilin yanvar-sentyabr aylarında Azərbaycanda 22 345,4 ton kərə yağı istehsal olunub ki, bu da 2023-cü ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 10,5 faiz çoxdur. Oktyabrın 1-nə anbarlarda 64,5 ton kərə yağı olub.

Ən maraqlısı budur ki, yerli süd istehsalının artım sürəti kərə yağının artım sürətindən 10 dəfədən çox geri qalır. Belə ki, rəsmi statistika əsasən, doqquz ayda Azərbaycanda 1 milyon 694,2 min ton süd istehsal olunub və bu, əvvəlki ilin eyni dövründən cəmi 0,7 faiz çoxdur. Bu halda sual yaranır: kərə yağı istehsalında əsas xammal olan südün istehsalı 1 faiz artmadığı halda kərə yağının özünün istehsalı necə 10 faizdən çox artıb?

Digər bir məsələ budur ki, Azərbaycanda əhali sayının artması kərə yağı istehlakının da artmasına səbəb olub. Ərzaq balansına əsasən əhalinin şəxsi istehlak həcmi 2021-ci ildəki 37 844 tondan 2023-cü ildə 39 715 tona çatıb. Bu zaman yerli istehsal hesabına özünü təmin etmə səviyyəsi 2021-ci ildəki 66,7 faizdən 2023-cü ildə 64,7 faizə düşüb.

Beləliklə, aydın görünür ki, Azərbaycanın öz-özünü təmin edə bilmədiyi kərə yağının Rusiyaya ixracı kütləvi xarakter alıb. Daxili bazarda qiymətlərin sürətlə artması belə bu ixracın qarşısını ala bilmir. Kimlərsə daha yüksək gəlir əldə etmək üçün Azərbaycan əhalisinin cibinə girmək həvəsi gün-gündən artır. Hökumətin ən qısa müddətdə bu prosesi dayandırmaq üçün addımlar atmasına ehtiyac var. Xatırladaq ki, 2022-ci ildə global ərzaq bazarında qiymətlərin sürətli artımı zamanı Nazirlər Kabineti minimum istehlak səbətinə daxil olan bir sıra ərzaq məhsullarının ixracı üçün İqtisadiyyat Nazirliyindən xüsusi icazə alınmasını nəzərdə tutan qərar imzalamışdı. Qərarın müddəti 2023-cü ilin dekabrında bitib. Belə görünür ki, analoji addımın yenidən atılmasına ehtiyac var...

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

rükünün azalması səbəbindən kərə yağının dünya qiymətləri ardıcıl olaraq on birinci aydır ki, yüksəlir. Qlobal pendir qiymətləri də güclü qlobal idxal tələbi və süd istehsalının mövsümi olaraq azaldığı Qərbi Avropada məhdud ixrac imkanları səbəbindən artıb.

Rəsmi statistika kərə yağının Azərbaycanda ən çox bahalaşan ərzaq məhsulları sırasında qeydə alıb.

Maraqlıdır ki, Rusiyada kərə yağı çatışmazlığı ənənəvi olaraq bu ölkədən yağ idxalçısı olan Azərbaycandan şimal qonşuya ixracın kəskin artımına səbəb olub. Belə ki, Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, bu ilin yanvar-sentyabrında Azərbaycandan Rusiyaya 45 milyon 738,68 min dollar dəyərində 7 386,49 ton kərə yağı ixrac olunub (ümumi ixrac 7392,02 ton). Ötən ilin eyni dövründə ixrac 5 milyon 11,54 min dollar dəyərli 800 ton təşkil etmişdi. Bu isə o deməkdir ki, Azərbaycandan Rusiyaya kərə yağı ixracı həm çəki, həm də dəyər baxımından 9 dəfədən çox artıb.

Azərbaycandan Rusiyaya yerli istehsal məhsulunun, yoxsa digər ölkələrdən idxal edilən kərə yağının ixrac olunduğuna rəsmi statistika aydınlıq gətirmir. Amma nəzərə alsaq ki, Azərbaycanda kərə yağının idxalı gömrük rüsumundan azaddır (2023-cü ilin dekabrında Nazirlər Kabineti "Azərbaycan Respublikasının xarici iqtisadi fəaliyyətin mal nomenklaturası, idxal gömrük rüsumlarının dərəcələri və ixrac gömrük rüsumlarının dərəcələri"ndə dəyişiklik edib. Dəyişikliyə əsasən kərə yağının idxalının gömrük rüsumlarından azad olunması müddəti 2025-ci ilin 31 dekabrına qədər uzadılıb. Bundan əvvəl də bu azadolma bir neçə dəfə uzadılmışdı (-red.), onda idxal edilən məhsulun bir qisminin Rusiyaya satılması ehtimalının az olmadığını söyləmək olar.

Doqquz ayda 1 ton kərə yağı Rusiyaya 6192 dollara ixrac olunub. Eyni dövrdə Azərbaycana idxalın xərci 5583 dollar təşkil edib. Bu isə 1 tonda 500 dollardan yuxarı fərq deməkdir və Azərbaycanda bu fərqdən qazanc götürmək istəyənlərin olması kifayət qədər realdır.

Dövlət Gömrük Komitəsinin məlumatına əsasən, 2024-cü ilin 9 ayı ərzində (yanvar-sentyabr) Azərbaycana 123 milyon 972 min dollar dəyərində 22 min 204 ton kərə yağı və süddən hazırlan-

mış digər yağlar idxal olunub. Ötən ilin eyni dövründə ölkəyə 67 milyon 194 min dollar dəyərində 12 min 49 ton kərə yağı və süddən hazırlanmış digər yağlar idxal edildiyini nəzərə alsaq, bu məhsulların idxalının miqdar ifadəsində 10 min 155 ton və ya 84,2 faiz, dəyər ifadəsində 56 milyon 778 min dollar və ya 84,5 faiz artdığını görürük.

Ötən ilin yanvar-sentyabrında kərə yağının 1 tonu Azərbaycana 5577 dollara idxal edilib. Bu isə o deməkdir ki, son bir ildə kərə yağının idxal qiyməti 1 ton üçün cəmi 6 dollar bahalaşmış. Halbuki dünya bazasında bu məhsulun qiymətində 22 faizə yaxın bahalaşma qeydə alınıb. Bu fərqin Azərbaycana idxalda çox zəif hiss olunmasının səbəbi ucuz İran məhsulunun idxalının sürətlə artmasıdır. Rəsmi statistikadan aydın olur ki, bu ilin yanvar-avqustunda idxal olunan 18 165,64 ton kərə yağının 11 569,6 tonu İrandan alınıb, buna 54 milyon 15,11 min dollar xərc çəkilib. Yeni İrandan alınan kərə yağının 1 tonu 4755 dollara başa gəlib. Bu dövrdə Yeni Zelandiyadan 25 milyon 916,98 min dollar dəyərində 4065,17 ton kərə yağı alınıb. Bu idxalın 1 tonu 6375,4 dol-

lara başa gəlib.

Qeyd edək ki, İranda istehsal olunan süd və süd məhsullarının tərkibində xarici ölkələrdə tez-tez zərərli maddələr, xüsusilə insan orqanizmi üçün təhlükəli hesab olunan antibiotiklər aşkarlanır. Məhz bu amilə görə Rusiya 2018-ci ildən İrandan kərə yağı da daxil olmaqla, süd məhsullarının idxalını qadağan edib, hələ də bu qadağa qaldırılmayıb. 2023-2024-cü illərdə bir neçə dəfə "Rosselxochnadzor" tərəfindən İrandan alınan kərə yağının başqa qablaşdırmağa yerləşdirib yerli istehsal adı ilə Rusiyaya satan Ermənistan şirkətlərinin saxta karlığı üzə çıxarılıb və onların məhsullarının idxalına qadağa tətbiq edilib. Bu baxımdan, Azərbaycandan kimlərsə İran yağlarını alıb başqa ad altında Rusiyaya satırsa, tezliklə eyni əqibətlə üzləşəcəklərini gözləmək olar.

Başqa bir maraqlı məqam budur ki, Azərbaycandan kərə yağı ixracı 2022-ci ildən Rusiyaya qarşı sanksiyaların kütləvi xarakter almağa başladığı dövrdən vüsət alıb. 2021-ci ildə 256 ton olan ixrac 2022-ci ildə 1433 tona, 2023-cü ildə isə 1232 tona çatıb. Bu ilin 9 ayında isə ötən ildəki bütün ixracdan 6 dəfəyə

Ermənistanın Qərblə Rusiya arasında “rəqsi” davam edir. Arada qalan isə adətən zərbə yeyir. Ermənistan da istisna olmayacaq. Hərçənd rəsmi İrəvan bunu “balans siyasəti” adlandırır, gerçəkdə bu, eyni vaxtda “iki stul” da oturmaq cəhdindən başqa bir şey deyil.

Bu arada məlum olub ki, Ermənistanın Avropa İttifaqına daxil olması ilə bağlı referendumun keçirilməsi üçün tələb olunan 50 min imza əvəzinə 60 min imza toplanıb. Bu haqda Ermənistanın “Eurovote” imzatoqlama qərarı öz Facebook səhifəsində məlumat yayıb.

“Bu imzalar toplusu təkcə Ermənistan vətəndaşlarının azadlıq və milli ləyaqət istəyinə deyil, həm də ümumbəşəri dəyərlər və Avropa gələcəyi naminə cəmiyyətimizin siyasi yetkinliyinə və birliyinə dəlalət edir. Bu, bizim böyük regionumuzda cərəyan edən geosiyasi proseslərdə mühüm impulsdur”, - bəyanatda deyilir.

Bəs Ermənistanda referendum keçirilərsə, nəticə necə olar? Ermənistan Avropa İttifaqına lazımmı? Qonşu Gürcüstandakı məlum proseslər fonunda bu oyunda məqsəd nədir? Ondansa konstitusiyadan Azərbaycan əleyhinə müddəanı çıxarmaqla bağlı referendum keçirilsə daha məntiqli olmazmı?

Ədalət Partiyasının sədr müavini, siyasi şərhçi Mütəllib Rəhimli “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, Paşinyanın hakimiyyətə gəlişi ilə Ermənistan qərbyönlü siyasi xətt həyata keçirməyə başlayıb. Hazırda bunu Ermənistan rəhbərliyinin nəinki siyasi bəyanatlarında, həmçinin praktiki addımlarında da müşahidə etmək mümkündür. Bu ölkə

indiki iqtidarının simasında öz gələcəyini Qərbdə görür: “MDB-nin, KTMT-nin iclaslarında iştirakdan imtina, Rusiya qoşunlarının təcridən çıxarılması, sərhəd məntəqələrinə nəzarətin getdikcə ələ alınması və s. Ermənistanın məqsədyönlü siyasətinin tərkib hissəsidir. Eyni zamanda regional problemlərin daha çox Qərb müttəfiqləri ilə müzakirə edilməsi, onlarla fikir birliyi və həmrəylik nümayişi də müttəfiq seçiminin göstəricisidir. 2-ci Qarabağ müharibəsindəki məğlubiyyəti də Ermənistanın Rusiyadan üz döndərməsinə əhəmiyyətli təsir göstərdi. Çünki ermənilər belə hesab edirlər ki, Rusiya onların arxasında durmadı və satqınlıq etdi. Bu fikri Ermənistanın xarici işlər naziri də bugünlərdə səsləndirmişdi və qeyd etmişdi ki, Paşinyan hakimiyyətində insan hüquqları daha çox qorunur, korrupsiya və rüşvətxorluğa qarşı ciddi mübarizə aparılır, sadə vətəndaşlar artıq özlərini bir şəxsiyyət kimi hiss edirlər. Hesab edirəm ki, buna görə də Avropa İttifaqına üzv olmaqla bağlı imzatoqlama kampaniyası fəal keçib. Ermənistan Avropaya lazımdır, ancaq onun Avropa İttifaqına üzv statusu alması ilə yox. Ən yaxşı halda Gürcüstana veridiyi güzəştlər Ermənistana da şamil oluna bilər. İndi Ermənistan regiondakı vəziyyətdən istifadə edərək daha çox xal qazanmağa çalışır. Avro-

Ermənistanda referendum oyunu başlayır - 60 min imza kələyi

İndi Ermənistan regiondakı vəziyyətdən istifadə edərək daha çox xal qazanmağa çalışır

pa Birliyinin Cənubi Qafqazdakı yeganə müttəfiqi olan Gürcüstan əldən çıxdıqdan sonra Ermənistan bu regionda özünü satmağa və həm də baha satmağa çalışır. Qərbin burada təmsilçisi olmağa hazırlaşan Ermənistan sülh danışıqlarına 10 noyabr üçtərəfli bəyanatı əsasında getməkdənsə ikili oyun oynayır. Azərbaycana Qərbin əli ilə

təzyiq edərək, 4 kəndimizi qaytarmamaq, sərhədlərin müəyyənləşdirilməsinə əngəl olmaq istəyir”.

Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavini, politoloq Məhəmməd Əsədullazadə isə bildirdi ki, Ermənistanda keçirilən imza toplanması heç də Avropa İttifaqına üzvlük üçün referendum keçirilməsinə gətirib çıxarmayacaq.

Ümumiyyətlə, Avropa İttifaqı Ermənistanı üzvlüyə qəbul etməyəcək. Yaxın 20 ildə bu gözlənilmir: “Cənubi Qafqaz elə bir regiondur ki, Avropa İttifaqı bu regionu rəsmi üzvlüyə almaz. Gürcüstanda baş verənlər də göstərdi ki, Avropa İttifaqı Gürcüstan və Ermənistanda siyasi elitalara etimad etmir. Göründüyü kimi, Gürcüstanda siyasi hakimiyyə

yət 20 illik avrointegrasiya kursunu dəyişir. Sabah bu, Ermənistanda da baş verə bilər. Ona görə də Avropa İttifaqı Ermənistanla taktiki əməkdaşlıq edir. Strateji hədəf isə mümkün görünür. Çünki bu ölkədə Rusiya qoşunları var. Ermənistan Rusiyanın orbitində olan təşkilatların üzvüdür. Belə olan təqdirdə hansı referendumdən və üzvlükdən söhbət gedə bilər?! Ermənistan siyasi cəhətdən belə referenduma maraqlıdırsa, sülh müqaviləsinin bağlanması üçün imza toplayaraq referendumu təşkil edə bilər. Sadəcə, burada hakimiyyət Avropa ittifaqına göstərmək istəyir ki, guya xalq avrointegrasiyada maraqlıdır. Referendum keçirilsə, əhali yox deməz. Amma bu, o demək deyil ki, Avropa İttifaqı qəbul edəcək. 20 il avrointegrasiya siyasəti aparən Gürcüstanı və uzun illər Türkiyəni qapıda saxladılar. Ermənistan da sonda qapıda qalacaq”.

□ **Əlibar SEYİDAĞA, “Yeni Müsavat”**

İranın artıq nüvə silahı var: sensasiya, yoxsa... - reaksiya

Yəhudi analitikə görə, artıq qarşısıalınmaz realıq var və onları yalnız dərinə nüfuz edən xüsusi bombalarla dağıtmaq mümkündür; rəsmi Tehran isə İsrailin son hücumundan sonra nüvə silahı yaratmaq planı olmadığını bəyan edir

“Düşünürəm ki, İranın atom silahı problemi artıq həll edilə bilməz. Biz çox gecikmişik”. “Yeni Müsavat” xəbər verir ki, bunu məşhur israili jurnalist və analitik Dmitri Dubov Haqqın.az-a deyib. Onun sözlərinə görə, İranın onlarla nüvə obyekti var və onlar bütün ölkəyə səpələnib: “Hər bir belə obyekt yaxşı möhkəmləndirilib və yerin dərinliklərində yerləşir. Onları yalnız dərinə nüfuz edən xüsusi bombalarla dağıtmaq olar. İsraililər çətin ki, ABŞ-ın dəstəyi olmadan bunu edə bilsinlər. Amerikalılar isə bir sıra səbəblərdən bu işdə bizə kömək etməyə tələsmirlər”.

Bu səbəbə o hesab edir ki, İranın nüvə proqramının tamamilə məhv edilməsi ssenarisi qeyri-mümkün missiyalardan biri kimi görünür: “Mənə elə gəlir ki, biz İranın öz nüvə silahını yaratması ilə barışmalıyıq. Biz indi yalnız ayəullahların rasionallığına arxa-

lana bilirik və ümid edirik ki, onlar müasir dünyada atom silahlarının hücum üçün istifadə edilmədiyini başa düşürlər. Bu faktorun sırf çəkirdirici mənası var. İran nüvə çetiri hesabına öz regional ambisiyalarını həyata keçirmək istə-

yir. Nüvə dövləti olmaqla o, öz təsirini Yaxın Şərqi və digər regionlara daha asan yayıla bilər”.

Doğrudanmı Tehranın nüvə silahına malik olması artıq faktıdır? Belə olan surətdə Azərbaycana və Türkiyənin re-

aksiyası nə olacaq? Cavab olaraq nə vaxtsa Azərbaycan öz ərazisində nüvə başlıqları yerləşdirə bilərmi? Çünki Türkiyədə artıq var. Onu da qeyd edək ki, İranın dini lideri Əli Xameneinin kütləvi qırğın silahlarının yaradılmasının isla-

ma görə haram olması haqda fətvası olduğu deyilir.

“İsrailin hücumlarından sonra İran nüvə və müdafiə doktrinasına yenidən baxmalıdır”. Bunu İran parlamentinin üzvü Məhəmməd Rza Səbagian deyib. “Sionist rejim və ABŞ-ın təcavüzünə cavab olaraq, təcavüzkarların da malik olduğu müdafiə silahlarını əldə etməyi nəzərdən keçirməli, ölkəmizin müdafiə və nüvə doktrinasına yenidən baxılmalıdır”, - deputat bildirib.

Qeyd edək ki, İsrailin İran son hücumunda onun nüvə obyektlərinə zərbə endirilmədiyi açıqlanıb. Bu faktın özü təsdiq edir ki, İranın ən azı belə obyektləri mövcuddur. Lakin nüvə bombasına malik olması israili analitikin açıqladığı sensasion fikirdir. “İranın İsrail Müdafiə Qüvvələrinin (IDF) zərbəsindən sonra heç bir şəkildə nüvə silahı yaratmaq və ya hərbi doktrinasını dəyişmək planı yoxdur”. Bu barədə İran Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi İsmail Baqai bildirib. “Kütləvi qırğın silahları ilə bağlı mövqeyimiz çox aydındır və dəyişməz olaraq qalır: ölkəmizin ali dini-siyasi hakimiyyətinin fətvasına və sağlam düşüncəyə əsaslanaraq, biz nüvə proqramımızı hərbi istiqamətə keçirmək fikrində deyilik”, - diplomat bildirib.

Hərbi ekspert Ramil Məmmədlinin “Yeni Müsavat”-a bildirdiyinə görə, İran bu iddiaları birmənalı şəkildə rədd edir və MAQATE də bu ölkəyə dəvət edilir. Ekspert Tehranın belə bir silaha malik ola biləcəyini istisna etmir: “Dünyada hərbi eskalasiyaların genişlənməsi riskləri artıqca ölkələr müdafiə imkanlarını gücləndirir. Hazırda əksər ölkələr hərbi sənaye kompleksini inkişaf etdirməyə çalışır, potensialını gücləndirir. İran da təbii ki, bu istiqamətdə addımlar ata bilər. Bu ölkənin yerləşdiyi coğrafiya, qonşuluğunda Əfqanıstan, Pakistan kimi dövlətlərin varlığı, terror təhlükəsi ilə hər zaman üzləşməsi, Qərbdən sanksiyalara məruz qalması, proksi qüvvələrinə verdiyi dəstəklə Yaxın Şərqi silahlı mübarizəni davam etdirməsi əlbəttə ki, İranı daha da vacib addımlara getməyə vadar edir. Ona görə də Tehran fikirləşir ki, onun niyə də nüvə silahı olmasın?! Əgər düşmənlərin varsa, onun da ola bilər. Xüsusən də hazırda nüvə müharibəsi ritorikası artıb, ölkələr bir-birini təhdid edirlər və belə vaxtda İranın nüvə silahına sahiblənmək istəyi realdır. Amma hazırda onların bu bombaya malik olduqlarını söyləmək çətinidir”.

□ **Emil SALAMOĞLU, “Yeni Müsavat”**

İslandiya dörd günlük iş həftəsini tətbiq edəndən bəri iqtisadi artımın sürətlənməsi qeydə alınıb. Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə CNN aparılan araşdırmanın nəticələrinə əsasən məlumat yayıb.

Yeni araşdırmaya görə, İslandiyanın ÜDM-i 2023-cü ildə 5 faiz artıb ki, bu da inkişaf etmiş bir iqtisadiyyat üçün böyük nəticədir. Zəngin Avropa ölkələri arasında yalnız Malta daha yüksək göstəriciyə malikdir. Müqayisə üçün qeyd edək ki, 2006-2015-ci illər ərzində İslandiyanın orta iqtisadi artım tempi ildə cəmi 2 faiz təşkil edib.

Analitiklər ölkənin iqtisadi uğurunu məhz iş həftəsinin azaldılması ilə əlaqələndirirlər. Belə ki, 2015-ci ildən 2019-cu ilə qədər ölkədə bir neçə iri eksperiment aparılıb ki, bu zaman dövlət sektorunda çalışan işçilərin əmək haqqı azaldıldıqdan iş həftəsi 40 saat əvəzinə 35-36 saata endirilib. Təcrübədə 2500 nəfər, başqa sözlə, o vaxt İslandiyanın işləyən əhəlisinin 1 faizindən çoxu iştirak edib.

Tədqiqatçılar müəyyən ediblər ki, əksər iş yerlərində əməyin məhsuldarlığı eyni qalıb və ya yaxşılaşıb, eyni zamanda işçilərin rifahı bir sıra göstəricilər üzrə "əhəmiyyətli dərəcədə" artıb. İslandiya həmkarlar ittifaqları daha sonra ölkə daxilində on minlərlə üzv üçün iş saatlarının qısaldılmasına razılıq verdilər. 2022-ci ilə qədər ölkədə işçilərin 51 faizi daha qısa iş saatına və ya dörd günlük iş həftəsinə keçib. Bu gün islandiyalıların 59 faizi bu formatda işləyir.

Bu həm də kəmiyyətin keyfiyyət üçün artıq meyar olmadığını üzə çıxaran bir nəticə sayıla bilər.

Bəs Azərbaycanda da 4 günlük iş həftəsinə keçid üçün şərait, zəmin, hüquqi baza varmı?

Professor, iqtisad elmləri doktoru Fikrət Yusifov

Dörd günlük iş həftəsinin inanılmaz uğuru

Azərbaycanda da tətbiq oluna bilər, əgər...

Fikrət Yusifov: "Ən azından sınaq qaydasında 4 günlük iş həftəsinə keçidlə bağlı addımlar atılmalıdır"
Natiq Cəfərli: "Bunun ÜDM-ə heç bir təsiri olmayacaq"

"Yeni Müsavat"a şərhində qeyd etdi ki, Qərbin inkişaf etməkdə olan ölkələrində dörd günlük iş həftəsinə keçid geniş yayılmaqdadır: "Aparılan sınaqlar göstərir ki, bu iş rejiminin müsbət cəhətləri onun çatışmazlıqlarından daha çoxdur. Belə ki, sınaqlarda iştirak edən yüzlərlə şirkət dördgün-

lük iş həftəsi zamanı işdə məhsuldarlığın artdığını, xərclərin azaldığını və iş üçün müraciət edən peşəkarların sayının artdığını qeydə alıblar. Belə iş rejimi eyni zamanda işçilərə öz bacarıqlarını təkmilləşdirməyə imkan verir ki, bu da şirkətlərə məhsuldarlığın artırılmasına imkan yaradır.

Bəzi hallarda məhsuldarlıq 25%-ə qədər yüksəlir. Bu məsələdə adi bir məntiq də ortadadır. Yaxşı işləmək üçün insan yaxşı istirahət etməli və öz bacarığını artırmalıdır. Bunun üçün bəzən ənənəvi iş həftəsində mövcud olan 2 istirahət günü yetərlidir. Yerli şəraitdə isə bir çox müəssisələrdə

insanlar həftənin şənbə günləri belə işə çağırılırlar və bu zaman onlar iqlat itki ilə üzləşirlər - həm fiziki yorulurlar, həm də əlavə çalışmağa görə onlara ödəniş edilmir. Belə işçilərin əmək məhsuldarlığı istə-istəməz aşağı olur".

Professor xatırladı ki, koronavirus pandemiyası dövründə dünyada çox sayda müəssisə onlayn iş rejiminə keçdi: "Aparıcı kompaniyalar bu rejimdə fəaliyyətdən çox məmnun qaldılar. Elə bu səbəbdən də onların əksəriyyəti bu gün də həmin rejimdə fəaliyyət göstərirlər. Hesab edirəm ki, bizdə də ən azından sınaq qaydasında 4 günlük iş həftəsinə keçidlə bağlı addımlar atılmalıdır. Eyni zamanda əl müəssisələr var ki, onlarda məsafədən onlayn işləmək daha səmərəlidir. Hesab edirəm ki, bizdə əl müəssisələr var ki, onlar düşünmədən bu iş rejimlərinə keçə bilərlər. Bu həm onlar üçün, həm də işçilər üçün çox faydalı olar. İşçi evdən çalışsın, o öz vaxtına, nəqliyyat xərclərinə, yemək və s. digər xərclərə qənaət etməsi üçün və eyni zamanda müqayisədə daha az yorulur. Bir sözlə, mütərəqqi idarəçilik təcrübələrini tətbiq etməyin

zamanı çatıb. Yeri gəlmişkən, Azərbaycanda bəzi xarici kompaniyalar 4 günlük iş həftəsi ilə çalışırlar. Əldə etdiyim məlumatlara görə onlar bu iş rejiminin yaratdığı məhsuldarlıqdan çox məmnundurlar".

Respublikaçı Alternativ Partiyasının (ReAL) sədri, iqtisadçı Natiq Cəfərli isə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, 4 günlük iş həftəsinə keçid üçün vacib olan şərtlər var. Ekspert qeyd etdi ki, iqtisadiyyatın əsasını özəl sektorun təşkil etdiyi ölkələrdə bunu tətbiq etmək daha rahat olur: "Azərbaycanda muzdlı, yəni əmək müqaviləsi ilə çalışanların yarısından çoxu, 1 milyon 900 mindən, 900 mini büdcə təşkilatlarında çalışır. Onların iş rejimini 4 günlük iş həftəsinə keçirməyin ÜDM-ə heç bir təsiri olmayacaq, azalma, yaxud artma olmayacaq. Amma iş prosesinə mənfi təsiri olacaq. Məsələn, həkimlər, müəllimlər, polis necə 4 günlük iş həftəsinə keçə bilərlər? Yaxud ASAN xidmət, DOST xidməti, özəl sektor-kafe, restoran, hotellər üçün bu nə dərəcədə uyğundur? 4 günlük iş həftəsinə keçmək üçün sahibkarlar əmək müqavilələrinə müvafiq dəyişikliklər etməlidirlər, üstəlik, bu halda daha çox işçiyə ehtiyac yaranacaq. Bu da rentabelliyyə mənfi təsir göstərəcək. Azərbaycan iqtisadiyyatında sistemlə bağlı problemlər olduğu üçün 4 günlük iş həftəsinə keçmək çox çətinidir. Məsələ diqqətlə araşdırılmalı və ilk növbədə iqtisadiyyatda struktur dəyişikliklərinə önəm verilməlidir, bundan sonra 4 günlük iş həftəsinə keçid barədə düşünmək olar".

Nigar HƏSƏNLİ, "Yeni Müsavat"

Bələdiyyələrin vergi yığımı qanunsuzdur? - məşhur vəkildən açıqlama

Əkrəm Həsənov: "Bələdiyyələr heç kəsə - nə dövlətə, nə də ictimaiyyətə hesabat vermir"

Məşhur vəkil Əkrəm Həsənov bələdiyyələrin əhalidən yığılan verginin hara və necə xərclənməsi ilə bağlı fikirlərini paylaşmışdır. Musavat.com xəbər verir ki, Əkrəm Həsənov özünün facebook divarında bələdiyyələrin bir çox hallarda qanunda nəzərdə tutulandan daha çox məbləğdə vergi yığdıklarını vurğulayıb.

Həmin statusu təqdim edirik:

- Son zamanlar bələdiyyələr torpaq mülkiyyətçilərdən torpaq vergisinin, bina və mənzil mülkiyyətçilərdən isə əmlak vergisinin ödənilməsinə tələb edirlər. Hətta bəzən qanunsuz olaraq icra memurları vasitəsilə həmin vergiləri tuturlar da (bir çox hallarda qanunda nəzərdə tutulandan daha çox məbləğdə).

Düzdür, Vergi Məcəlləsinin 8-ci maddəsinə görə bələdiyyə vergilərinə fiziki şəxslərin torpaq və əmlak vergisi aiddir. Məcəllədə həmin vergilərin dərəcələri də təsbit edilib. Amma 4.4-cü maddədə o da vurğulanı ki, bələdiyyə vergilərinin dərəcələri vergi

qanunvericiliyində təsbit edilmiş hədlər daxilində müəyyən edilir ("Yerli (bələdiyyə) vergiləri və ödənişlər haqqında" Qanunun 10-cu maddəsində də belə müddəə var). Başqa sözlə, hər bələdiyyə ərazisində tutulan verginin dərəcəsinə müəyyən etməlidir. Bələdiyyələr bunu hansı hüquqi aktda müəyyən etməlidir?

"Normativ hüquqi aktlar haqqında" Konstitusiyaya Qanunun 1.0.3-cü və 4.1.6-cı maddələrinə əsasən bələdiyyələrin əhali üçün məcburi qərarları normativ xarakterli akt formasında rəsmiləşdirilməlidir. O cümlədən həmin akt 78-ci maddəyə uyğun olaraq Hüquqi Aktların Dövlət Reestrinə daxil edilməlidir. Lakin Azərbaycan bələdiyyələrinin indiyədək həmin reyestrə daxil etdikləri bir akt var - nizamnamələri.

Beləliklə, Vergi Məcəlləsi yerli (bələdiyyə) vergilərinə nəzərdə tutsa da, hətta onların yuxarı həddini də müəyyən etsə də, bələdiyyələr sırf özlərinə münasibətdə bu cür vergiləri normativ xarakterli aktlarında təsbit etməyiblər. Buna görə də vətəndaşlar həmin vergini ödəməyi təqdirdə bələdiyyələr qanuni alətlərlə heç nə edə bilməzlər. Vətəndaş bələdiyyənin normativ xarakterli aktının möv-

cud olmaması səbəbindən məsuliyyətə cəlb oluna bilməz.

Ən əsası isə əhalidən yığılan vergilərin nəyə və necə xərclənməsi naməlumdur. Bələdiyyələr heç kəsə, nə dövlətə, nə də ictimaiyyətə hesabat vermir. "Dövlət satınalmaları haqqında" Qanun da onlara aid olmadığı üçün bələdiyyələr yığılan pulu istədiyi kimi xərcləyirlər. Məlumdur ki, faktiki olaraq bələdiyyələr yerli icra hakimiyyəti başçılarna tabedir. Zənn bələdiyyəni "seçdirən" də icra başçılardır. Buna görə də ortada külli miqdarda məbləğlərin nəzarətsiz-filansız başına daş salınması faktı var. Prokurorluq orqanları istənilən bələdiyyədə yoxlama aparsa, böyük ehtimalla xeyli maliyyə pozuntusu üzə çıxacaq.

Üstəlik, bələdiyyələrin real fəaliyyəti də yoxdur. Nə ilə məşğuldurlar? Konstitusiyanın 144-cü maddəsinə əsasən bələdiyyələr ən azı 3 yerli program qəbul və icra etməlidirlər:

1) sosial müdafiə və sosial inkişaf, 2) iqtisadi inkişaf, 3) ekoloji. Heç olmasa bir bələdiyyə qəbul edibmi bu proqramları? Yoxsa ancaq yerli icra hakimiyyətinin rəhbərliyi ilə əhalidən yığılan verginin başına daş salmağı bacarırlar?

Elşən MƏMMƏDƏLİYEV, Musavat.com

Xəbər verdikimiz kimi, İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidməti "Card to card" (Kartdan karta) üsulu ilə bağlı sahibkarlara müraciət edib. Müraciətdə bildirilib ki, nağdsız vəsaitin qəbul edilməsi yalnız POS-terminal vasitəsilə həyata keçirilməli, bu zaman vətəndaşlara POS-terminalın qəbzini ilə yanaşı nəzarət-kassa aparatının çeki də təqdim edilməlidir.

Qeyd edilib ki, "İstehlakçıların hüquqlarının müdafiəsi haqqında" Qanuna uyğun olaraq POS-terminalların quraşdırılması, "Elektron ticarət haqqında" Qanuna əsasən isə istehlakçıların elektron ödəniş etmək imkanını təmin etmək vergi ödəyicilərinin bir-başına vəzifələrinə aiddir. Eyni zamanda POS-terminal quraşdırılması məcburi olan obyektlərdə bu hallara nəzarət və nağdsız ödənişlərin qəbulundan imtina hallarının müəyyən edilməsi ilə bağlı operativ vergi nəzarəti tədbiri keçirmək vergi orqanının hüquqlarına aid edilib.

"Dəfələrlə edilmiş xəbərdarlıqlara və aparılan məlumatlandırma işlərinə baxmayaraq qeyd olunan qanunazidd hallar hələ də davam etdiyi üçün bu istiqamətdə vergi nəzarəti tədbirləri gücləndirilib. Dövlət Vergi Xidməti bir daha sahibkarlıq subyektlərinin nəzərinə çatdırır ki, POS-terminal quraşdırılması məcburi olan obyektlərdə POS-terminalların quraşdırılmamasına və POS-terminallar quraşdırılmış obyektlərdə nağdsız ödənişlərin qəbulundan imtina edilməsinə görə təqvim ili ərzində belə hallara 1-ci dəfə yol verildikdə 1 000 manat, 2-ci dəfə yol verildikdə 3 000 manat, üç və daha çox dəfə yol verildikdə isə 6 000 manat maliyyə sanksiyaları tətbiq olunur.

istəyirsə, satıcıdan "karta göndərə bilərsiniz?" sualını eşidir. Üstəlik, POS-terminal olsa belə, ödəniş edildikdən sonra qəbz ƏDV-siz şəkildə təqdim olunur. Bu barədə mətbuatda da çox sayda şikayət, məqalə dərc olunub.

Sözsüz ki, sahibkarlar vergidən yayınmaq üçün bu üsullara atırlar. Bəs görəsən, cərimə mexanizmi vergidən yayınma kimi ciddi qanun pozuntusunun qarşısını ala biləcəkmi?

İqtisadçı Xəlid Kazımlı "Yeni Məşavət"ə şərhində bildirdi ki, kartdan-karta ödəniş edildikdə sahibkar vergidən yayınır, POS-terminalla əməliyyat aparıldıqda isə vergidən yayına bilmir:

cərimə böyük məbləğdir. Əgər maliyyə sanksiyaları yetərli olmasa, dövlət səyyar vergi yoxlaması açır. Bu isə digər vergi öhdəliklərini ortaya çıxara bilər. Vergi Məcəlləsinin pozulmasına görə məsələ cinayət məsuliyyətinə cəlb edilmə və şəxsi əmlakın müsadirəsi ilə nəticələnmə də bilər. 1-ci dəfə yol verildikdə 1000 manat, 2-ci dəfə 3000 manat, üç və daha çox dəfə yol verildikdə isə 6000 manat maliyyə sanksiyaları inzibati xarakterlidir. Əgər vergidən yayınma mütəmadi hal alırsa, səyyar vergi yoxlaması ilə əvvəlki dövrdə yol verilmiş vergidən yayınma hallarını üzə çıxarmaq mümkündür. Vergidən yayınma

"POS-terminal işləmir", "karta göndərin" ...

bəhanələrinə son: qaydalar sərtləşir

Vergi müfəttişləri kamuflıy olub, müştəri kimi dükanlara yaxınlaşacaqlar

Bununla əlaqədar sahibkarlara Vergi Məcəlləsində nəzərdə tutulan maliyyə sanksiyalarına məruz qalmaq üçün nağdsız ödənişləri qanunvericiliyin tələblərinə əsasən, yalnız POS-terminal vasitəsilə qəbul etmək tövsiyə olunur. Eyni zamanda Dövlət Vergi Xidməti vətəndaşları mal, iş və xidmətlər

alarkən nağdsız ödənişləri kartdan karta köçürmə əməliyyatları ilə deyil, yalnız POS-terminal tələb etməklə həyata keçirməyə çağırır", - deyə müraciətdə qeyd olunub.

Azərbaycanda, xüsusilə metro stansiyalarının ətrafında sıx yerləşmiş dükanların bəzilərində POS-terminal

aparatlarının olmadığı, hətta olsa belə, bəzi hallarda müştərilərin tələbi ilə istifadə olunduğu heç kəsə sirr deyil. "İnternet yoxdur deyə aparat işləmir", "POS-terminal xarab olub, təmirdədir" kimi bəhanələri də az eşitməmişik. Bəzi dükanlarda isə ümumiyyətlə, POS-terminal yoxdur, müştəri kartla ödəniş etmək

"POS-terminal sahibkarların VÖEN və bank hesabına bağlı olduğu üçün vergidən yayına bilmirlər. "Kartdan-karta" əməliyyat isə nağd ödənişin formasıdır. Hökumət də ödəniş qaydasının pozulmasına qarşı sanksiyalar tətbiq edir. Xüsusilə işə obyektləri, kiçik dükanlar üçün 6 min manat

ilə mübarizədə ən effektiv yol cərimədir. Yəqin ki, vergi müfəttişləri kamuflıy olub, müştəri kimi dükanlara yaxınlaşacaqlar. Bir sözlə, İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidməti sahibkarlara xəbərdarlıq məqsədi ilə müraciət yayımlayıb. İstənilən halda, sahibkarların vergi ödəməsi daha məqsəduyğun olar. "Kartdan-karta" ödəniş çox yayıldıq üçün hökumət artıq ciddi xəbərdarlıq edir. Vətəndaşlar da buna razılıq verməməli, əksinə, bu üsulla ödəniş etməklə hüquqlarının pozulduğunu aydın başa düşməlidir. Vətəndaşların öz hüquqlarını qoruması üçün mexanizmlər çoxdur. Qanun pozuntusunu gören vətəndaş Vergi Xidmətinə şikayət edə bilər".

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Məşavət"

80 milyondan çox vəsaiti ölkəyə qaytarmayan sahibkarlar saxlanıldı

Xəbər verildiyi kimi, xarici iqtisadi fəaliyyətlə məşğul olan bəzi sahibkarlıq subyektləri tərəfindən müvafiq valyutada olan pul vəsaitlərinin Azərbaycan Respublikasına qaytarılmamasına dair Dövlət Gömrük Komitəsindən daxil olmuş materiallar əsasında Azərbaycan Respublikasının prokurorluq orqanlarında cinayət işləri başlanaraq ibtidai istintaq aparılır.

Baş Prokurorluğun mətbuat xidmətindən Musavat.com-a verilən məlumata görə, istintaq tədbirləri ilə Azərbaycan Respublikasında qeydə alınan hüquqi şəxslərlə xarici ölkələrdəki şirkətlər arasında kənd təsərrüfatı məhsullarının alqı-satqısına dair müxtəlif vaxtlarda müqavilələrin bağlanması və həmin fəaliyyət nəticəsində əldə olunan külli miqdarda gəlirlərin ölkəmizdə müvəkkil edilmiş bank hesablarına qaytarılmamasına əsaslı şübhələr müəyyən edildiyindən bir sıra vəzifəli şəxslər cinayət məsuliyyətinə cəlb edilib.

Belə ki, Suraxanı Rayon Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 208.2.1, 208.2.2 (qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən külli miqdarda xarici valyuta vəsaitini xaricdən qaytarmama) və 308.2-ci (ağır nəticələrə səbəb olan vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə) maddələri ilə başlanmış cinayət işi üzrə "Fruit Yard" və Fruit City

Group" MMC-ləri tərəfindən ümumilikdə 18,5 milyon ABŞ dollarından artıq pul vəsaitinin (müvafiq dövrün məzənnəsi ilə 31,5 milyon manatdan artıq) Azərbaycan Respublikasında müvəkkil edilmiş bankın hesabına qaytarılmaması müəyyən edildiyindən Süleymanov Anar Aydın iş üzrə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb olunaraq

qeyd olunan maddələrlə ona ittiham elan edilib və barəsində müstəntiqin vəsatəti və ibtidai araşdırmaya prosessual rəhbərliyi həyata keçirən prokurorun təqdimatı əsasında Quba Rayon Məhkəməsinin qərarı ilə həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Quba Rayon Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 208.2.1-ci maddəsi ilə başlan-

mış cinayət işi üzrə "EA-Fruits" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti tərəfindən ümumilikdə 30,4 milyon ABŞ dollarından artıq pul vəsaitinin (müvafiq dövrün məzənnəsi ilə 51,8 milyon manatdan artıq) Azərbaycan Respublikasında müvəkkil edilmiş bankın hesabına qaytarılmaması müəyyən edildiyindən Məmmədov Adil Nüsrət oğlu iş üzrə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb olunaraq qeyd olunan maddə ilə ona ittiham elan edilib və barəsində müstəntiqin vəsatəti və ibtidai araşdırmaya prosessual rəhbərliyi həyata keçirən prokurorun təqdimatı əsasında Quba Rayon Məhkəməsinin qərarı ilə həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Baş prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsində Cinayət Məcəlləsinin 208.2.1, 208.2.2, *308.2 və digər maddələri ilə başlanmış cinayət işi üzrə "ART GREEN" MMC tərəfindən ümumilikdə 1,3 milyon ABŞ dollarından artıq məbləğdə pul vəsaitini (müvafiq dövrün məzənnəsi ilə 2,2 milyon manatdan artıq) vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə edib Azərbaycan Respublikasında müvəkkil edilmiş bankın hesabına qaytarılmaması müəyyən edildiyindən Əliyev Rəşid Elşad oğlu, Abbasov Cey-

hun Şakir oğlu və Əhmədov Elməddin Məhəmməd oğlu cinayət işi üzrə sadalanan maddələrlə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilib və onların hər biri barəsində istintaq orqanının qərarı ilə polis nəzarəti altına vermə qətimkan tədbiri seçilib.

Berdə Rayon Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 208.2.1 və 308.2-ci maddələri ilə başlanmış cinayət işi üzrə "TMYB" MMC tərəfindən ümumilikdə 130 min ABŞ dolları pul vəsaitinin (müvafiq dövrün məzənnəsi ilə 221 min manatdan artıq) Azərbaycan Respublikasında müvəkkil edilmiş bankın hesabına qaytarılmaması müəyyən edildiyindən Nəsirov Hacı Səttar oğlu iş üzrə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb olunaraq barəsində istintaq orqanının qərarı ilə polis nəzarəti altına vermə qətimkan tədbiri seçilib.

Hazırda Dövlət Gömrük Komitəsindən daxil olmuş digər bu kateqoriya materialları üzrə, yəni mal və məhsul ixrac etməklə əldə edilən pul vəsaitini Azərbaycan Respublikasının müvəkkil bank hesablarına qaytarmamış şəxslər barəsində prokurorluq orqanlarında cinayət işləri başlanaraq ibtidai istintaq aparılır və zəruri tədbirlər icra olunur.

Mütəxəssislər hesab edir ki, həkimlərin bir çoxu xəstələrdən gərəksiz analizlər verməyi tələb edirlər. Rusiyalı ginekoloq, professor Olqa Çerepanovanın fikrincə, faydasız müayinələrə simptomuz flora testləri, hormon testləri və cinsi yolla ötürülən infeksiyalar üçün testlər daxildir. O, gərəksiz analizlərin, sadəcə, pul itkisi olduğunu deyib (Lent.az).

“Hər şey üçün analiz vermək pul itkisidir. Profilaktika üçün flora analizi faydasız hesab olunur. Simptomlar olmadan analiz vermək yalnız cərrahi prosedurlardan əvvəl və hamiləlik dövründə lazımdır. Əgər heç bir əlamətiniz yoxdursa və cinsi partnyorunuzu dəyişməmişsinizsə, cinsi yolla ötürülən infeksiyaları yoxlamağın da mənası yoxdur”, - deyərək həkim bildirib.

Hormon testləri də həkim məsləhəti olmadan profilaktika üçün lazım deyil. Onlar, məsələn, menstruasiya pozuntuları üçün təyin edilə bilər. “Patologiyaların olub-olmadığını müəyyən etmək və ya şübhələri təkrar etmək üçün testlər aparılır. Test nəticələri lazımsız narahatlığa, əsassız əlavə müayinələrə və bəzən lazım olmayan müalicəyə səbəb ola bilər”, - deyərək Çerepanova yekunlaşdırıb.

Sırr deyil ki, Azərbaycanın bəzi klinikalarında da bənzər hallara rast gəlinir. Özü də söhbət təkcə ginekologiyadan getmir. İnsanlar ehtiyac olmadığı halda əlavə analizlərə göndərməkdən narazılıq edir, bunu pul, vaxt və əsəb itkisi sayırlar. Bəzi ehtimallara görə, səbəb klinikaların rəhbərinin həkimlərə qoyduğu şərtlərlə bağlıdır.

Bəs belə halların qarşısını necə almaq olar? Hər şey qırağa, Hippokrat andı içmiş həkim xəstəyə münasibətdə niyə qeyri-səmimi davranır, içdiyi anda xilaf çıxır?

Qeyd etmək yerinə düşər ki, özəl xəstəxanalarda həkim konsultasiyası 30-80 manat, analizlər isə 50-100 manatdan başlayır. Elə analizlər də var ki, qiymətləri 350-500 manatdır. Ümumiyyətlə isə Azərbaycanda “chek up” müayinələr sığorta təminatında deyil. Nəzərə al-

malıyıq ki, əhali arasında qəfil ölüm halları tez-tez qeydə alınır və müalicəsi çətin olan xəstəliklərin sayı durmadan çoxalır. Mütəxəssislər bu kimi halların qarşısının alınması üçün insanların vaxtaşırı “chek up” müayinələrindən keçməsinə vacib sayırlar. “Chek up”ın ölkəmizdə bəhə olması səbəbindən insanlar vaxtlı-vaxtında müayinə olunma bilmirlər.

İnvaziv ağrı mütəxəssisi Zülfüqar Yusifov mövzu ilə bağlı “Yeni Məsəvat”-a fikirlərini bölüşüb: “Tibbdə müayinələr olduqca vacib şərtlərdəndir. Çünki müalicənin yarısı düzgün diaqnoz qoyulmasından asılıdır. Bunun üçün isə çox əhatəli müayinələr lazımdır. Bu müayinələr təkcə laborator-instrumental müayinələr deyil. Həm də fiziki müayinələrə və s. aiddir. Amma bir sıra hallarda xəstəliklər o qədər gizli şəkildə gedə bilər ki, xəstəliyin diaqnozunu doğru müəyyən etmək və doğru müalicə aparmaq üçün əhatəli müayinə aparmaq lazım gəlir. Bu zaman çalışdığımız klinikalarda olan müayinə imkanlarından tam bu məsələləri həll edə bilmirik. Bu proses digər ölkələrə göndərişə qədər davam edə bilər. Ətraflı müayinələrə baxmayaraq pasiyentin diaqnozunu qoymaq mümkün olmaya bilər. Baxmayaraq ki, müayinələr olub. Belə hallarda pasiyent dinamik müşahidəyə götürülür və ümumi həyati simptomların aradan qaldırılması üçün tədbirlər görülməklə müşahidədə saxlanılır. Növbəti müayinələrə araşdırmalar davam edir. Çünki bəzən bu və ya digər zamanda ortaya çıxmayan göstəricilər digər zamandan sonra özünü göstərə bilər”.

Həkim əlavə edib ki, sığorta tətbiq olunan ölkələrdə sığorta şirkətlərinin

Xəstələri gərəksiz analizlərə göndərən həkimlər - Hippokrat andına xilaf çıxanlar

Həkim: “Müayinələrin geniş şəkildə aparılmasının pasiyent üçün ancaq faydası var, yalnız...”

özünün marağındadır ki, erkən müayinələr aparılsın: “İki cür müayinə var. Bir var pasiyent şikayətlə gəlib, onun xəstəliyini aşkarlamaq istəyirik. Bir də profilaktik aparılan müayinələr var. Bunlarda məqsəd həyati təhlükəli xəstəliklərin erkən aşkarlanmasıdır. Erkən aşkarlanmasının ikitərəfli faydası var. Bəzi xəstəliklər, xüsusilə də həyati təhlükəli xəstəliklər erkən vaxtlarda aşkarlanarsa, onlara yardım etmək asan olur. Xəstənin həyatını xilas etmək üçün bunlar çox gerekli ola bilər. İkinci maraq sığorta şirkətlərində olur. Çünki sığorta şirkətləri hesablayırlar ki, pasiyentlərin gecikmiş müayinələri şirkəti

elə fəsadlarla üz-üzə qoyur ki, onlar daha böyük xərclər çəkməli olurlar. Ona görə də erkən “skrining” testlər, xüsusən müalicəsi çətin olan xəstəliklərin erkən müayinə olunmaları vacibdir. O ki qaldı əsassız müayinələrə, bunlar həyata keçirilə bilər. Həkimin bilgisizliyi ilə bağlı olan məsələdir. Amma ümumən, təkrar qeyd edirəm ki, müayinələrin geniş şəkildə aparılmasının pasiyent üçün ancaq faydası var. Təbii ki, sığorta ödəmələri olduqda bu, pasiyent üçün də uyğun olur. Bu gün artıq dünyada yeni tendensiya başlayıb. Bir sıra müayinələri verərək xəstənin

genetik araşdırılmasına ehtiyac olur. Araşdırmalar təkcə genetik müayinə ilə yekunlaşmır, biopsixososial yanaşma ortaya qoyulur. Bu, təkcə xəstənin genetikasını araşdırmaq məqsədi güdmür. Onlara əsasən həm də hədəfli terapiya aparmaq üçün bu müayinənin əlimizdə olması vacibdir. Bununla yanaşı, pasiyentin psixoloji statusunu müəy-

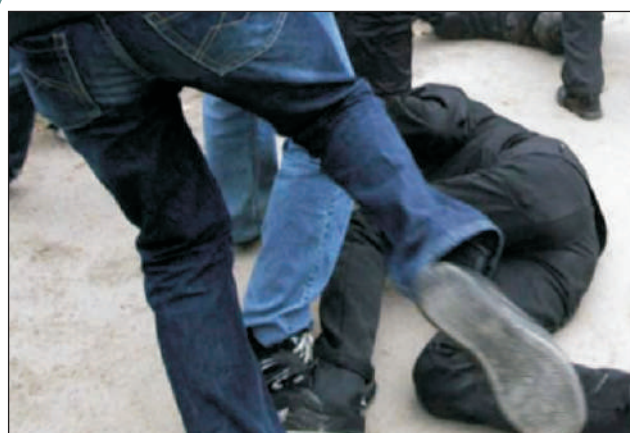
yenləşdirməliyik. Bu da ayrı bir müayinə sayılır. Eyni zamanda xəstənin iş şəraitini, ailəsini, ev şəraitini nəzərə almalıyıq. Bəzən diaqnoz qoyulması və müalicənin aparılması heç də asan olmur, bildiyiniz bəsit müayinələrə söykənmir. Buna kompleks yanaşmaq lazımdır”.

□ **Afaq MİRƏYİQ,**
“Yeni Məsəvat”

Biləsuvar da 44 yaşlı Cəbrayıl sakini döyülərək öldürüldü

Cəbrayıl rayon sakini 1980-ci il təvəllüdü Şahverdiyev Şahin Vəli oğlunun döyülərək qətlə yetirilməsi barədə polisə məlumat daxil olub.

DİN-in Mətbuat Xidmətinin Bərdə regional qrupundan APA-ya verilən məlumata görə, polis əməkdaşlarının keçirdikləri tədbirlər nəticəsində cinayət əməlini törətməkdə şübhəli bilinən 1995-ci il təvəllüdü Məmmədquliyev Semur Şahin oğlu saxlanılıb.

İlkin məlumata görə hadisə şəxsi münasibətlər zəminində baş verib.

Qəsdən adam öldürməkdə şübhəli bilinən şəxs tutulub.

Cəbrayıl Rayon Prokurorluğundan verilən məlumata görə, oktyabrın 27-si saat 20 radələrində Biləsuvar rayonu 3 saylı qəsəbə ərazisində 1995-ci il təvəllüdü Seymur Məmmədquliyevin aralarında yaranmış mübahisə zamanı Şahin Şahverdiyevi döyməklə xəsarətlər yetirərək qəsdən öldürməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Faktla bağlı Cəbrayıl Rayon Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 120.1-ci (qəsdən adam öldürmə) maddəsi ilə cinayət işi başlanıb. Seymur Məmmədquliyev iş üzrə şübhəli şəxs qismində tutulub.

İbtidai istintaq davam etdirilir.

İrandan Azərbaycana 10 kq narkotikin keçirilməsinin qarşısı alındı

Sərhəd təhlükəsizliyinin artırılması məqsədilə dövlət sərhədinin etibarlı mühafizəsinin təmin edilməsi, narkotik vasitələr, psixotrop maddələr və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə tədbirləri uğurla həyata keçirilir.

Dövlət Sərhəd Xidmətinin Mətbuat Mərkəzindən APA-ya verilən məlumata görə, oktyabr ayının 26-da saat 16:40-da DSX-nin Sərhəd Qoşunlarının “Horadiz” sərhəd dəstəsinin xidməti ərazisində keçirilmiş sərhəd axtarışı və əməliyyat tədbirləri nəticəsində ümumi çəkisi 10 kiloqram 96 qram narkotik vasitə marixuananın İran İslam Respublikasından Azərbaycan Respublikasına keçirilməsinin qarşısı alınıb.

Faktlar üzrə əməliyyat-istintaq tədbirləri davam etdirilir.

Vanqa və Nostradamus 2025-ci ildə Avropada müharibə olacağını proqnozlaşdırıb. Bunu Britaniyanın "Daily Mail" nəşri yazıb.

Nəşr Vanqa və Nostradamusun müxtəlif dövrlərdə yaşamasına baxmayaraq, 2025-ci il üçün oxşar proqnoz verdiyini yazıb. Belə ki, onlar Avropada müharibə olacağını proqnozlaşdırıblar.

Qəzetin yazdığına görə, Nostradamus Avropada genişmiqyaslı müharibə barədə xəbərdarlıq edib və qeyd edib ki, "qədim vəba düşmənlərdən də pis olacaq". Vanqa isə münasibə səbəbindən qitənin viran olacağını proqnozlaşdırıb.

Diqqətçəkən məqam həm də bu haqda nüfuzlu bir Qərb nəşrinin yazmasıdır.

Xatırladaq ki, 1996-cı ildə vəfat etməsinə baxmayaraq, o dövrdəki açıqlamaları və öncəgörmələri müzakirə mövzusu olan "Balkanların Nostradamusu" ləqəbli bolqarıstanlı Vanqa hələ də gündəmdədir. Davamçıları iddia edirlər ki, o illər ərzində Şahzadə Diananın ölümü və Barak Obamanın ABŞ prezidenti seçilməsinə kimi mü-

Vanqa və Nostradamusdan qorxunc müharibə

proqnozu - astroloqlara, yoxsa politoloqlara inanaq...

Elxan Şahinoğlu: "Onların verdikləri proqnozların doğru olanları da var, yanlış çıxanları da"
Səbuhi Rəhimli: "Vanqa və Nostradamus 2025-ci il haqqında, ümumiyyətlə, heç nə deməyib..."

Məşhur ekstrasens 2025-ci ildə tibbi bir inqilab yaşanacağını öngörüb. Vanqa bildirib ki, elm adamları laboratoriyalarda insan orqanı istehsal edə biləcəklər. Proqnozun gerçəkləşməsi halında uzun gözləmə siyahıları və ya riskli prosedurlar olmadan orqanların transplantasiyası mümkün olacaq.

Ümumiyyətlə isə Vanqa 5079-cu ilə qədər hər il üçün müxtəlif proqnozlar verib.

Vanqanın öngördüyü digər mühüm tarixlər və hadisələr bunlardır:

2025-ci il - Avropanın daxili münaqişələrlə viran olma-
sı;

məruz qaldıqdan sonra yığıla-
caqlar. Canavarlar kolluqda
ulayacaq və günahsız qan
axacaq". "ABŞ-lı qardaşlar"
ifadəsinin əkiz qüllələri ifadə
etdiyi düşünülür, "polad quş-
lar" ifadəsinin isə qaçırılmış
təyyarələri ifadə etdiyi güman
edilir. İnsanlar həmçinin "kol-
luqlar" sözünün ingiliscə qor-
xunc istifadəsinə - "bush" diq-
qət çekiblər və bir çoxları bu-
nu o zamankı ABŞ prezidenti
Corc U.Buşa istinad kimi şərh
etdilər.

Vanqa Hindistanın baş
naziri İndira Qandinin "tüstü
və alov" içində olacağını
proqnozlaşdırmışdı. Qandi
31 oktyabr 1984-cü ildə qi-

aylıq yağış düşdü.

Qeyd edək ki, zaman-za-
man mediada belə öncəgör-
mələr yer alır. Bəs bu proq-
nozlar nə dərəcədə ciddi və
əsaslıdır? Ümumiyyətlə, Van-
qa və Nostradamusun özünü
doğrudan proqnozları varmı,
hansılarıdır? Siyasi analitiklər
belə proqnozlara necə baxır?

**Mövzu ilə bağlı polito-
loq Elxan Şahinoğlu "Yeni
Müsavat"a danışdı:** "Vanqa
və Nostradamusun verdikləri
proqnozların doğru olanları
da var, yanlış çıxanları da.

Mövzunun özünə qaldıq-
da isə istənilən qitədə mühari-
bə ehtimalı istisna deyil. Rusi-
ya-Ukrayna müharibəsinin

İctimai nəqliyyatda üztanıma texnologiyası - uğurlu olacaqmı...

Üztanıma texnologiyası vasitəsilə qatarlarda ödənişləri həyata keçirən bir çox ölkə var. Məsələn, illərdir Çin, Rusiya, Yaponiya və Qazaxıstan bu texnologiyaları metro və qatar ödəniş sistemlərində tətbiq edir. Bu texnologiya ödəniş prosesini sürətləndirmək və təhlükəsizliyi artırmaq məqsədi daşıyır.

Bəs Azərbaycanda üztanıma texnologiyasının tətbiqi nə dərəcədə uğurlu olacaq?

"Nəhayət, "Azərbaycan Demir Yolları" stansiyalarında növbəti ildən sərnişinlərin üztanıma texnologiyası vasitəsilə ödənişlərini həyata keçirməsi planlanır. Bunun həm təhlükəsizlik, həm də rahatlıq baxımından əhəmiyyətli bir addım olduğunu düşünürəm".

Musavat.com xəbər verir ki, bu fikirləri Azərbaycan İnformasiya və Kommunikasiya Texnologiyaları Sənayesi Assosiasiyası (AIKTS) İctimai Birliyinin İdarə Heyətinin sədri, İKT üzrə ekspert Elvin Abbasov bildirib.

Ekspert qeyd edib ki, ADY bu yeniliyi yeni nəsil biometrik imza olan SIMA ilə həyata keçirəcək.

"Rəsmilər qeyd edir ki, proses artıq test mərhələsindədir və uğurlu nəticələr əldə olunarsa, gələn ildən istifadəyə veriləcək. Bu cür texnologiyaların tətbiqi rəqəmsal transformasiyanın bir hissəsidir və xüsusən də nəqliyyat sektorunda innovativ həllərin genişlənməsi ilə sərnişinlərin ictimai nəqliyyatdan istifadəsini daha da asanlaşdıracaq. Fərsətdən istifadə edərək bir məqama da toxunmaq istəyirəm. Sosial şəbəkələrdə metro və demir yolları qatarlarında sərnişinlərin çoxluğu səbəbindən sıxlıqdan şikayət edən istifadəçilər tez-tez müşahidə olunur. Bu qədər şikayətə rəğmən, qatarların intervalı niyə azaldılmır, acığı, mənə məlum deyil, ola bilsin, qatar çatışmazlığı var".

■ **Nigar HƏSƏNLİ,**
Musavat.com

hüm hadisələri əvvəlcədən görüb.

Proqnozlarında Vanqa 2025-ci ili bütün bəşəriyyətin sonunun başlanğıcı kimi göstərib. 2025-ci ildən etibarən həyatın lap pisləşəcəyini proqnozlaşdıran Vanqa təsəvvür edilə bilməyəcək miqyasda kosmik bir hadisənin baş verəcəyini deyib, həmçinin 2025-ci ildə Avropada qitə əhalisinin böyük ölçüdə azalmasına səbəb olacaq böyük bir münaqişə yaşanacağını iddia edib.

Kahin həmçinin telepatiya-
nın elmi-fantastika dünyasından çıxaraq reallığa çevrilə biləcəyini deyib. Məşhur ekstrasens elm adamlarının birbaşa ünsiyyət üçün beyin dalğalarından istifadə etmənin bir yolunu kəşf edəcəklərini öngörüb.

Vanqa gələn il Yerdənə-
nar heyatla əlaqə qurulacağını
və bunun ən qərribə şərtlər-
də böyük bir idman tədbirinin
gedişində baş verəcəyini
proqnozlaşdırıb.

2028-ci il - insanlar Vene-
rani enerji mənbəyi kimi kəşf
etməyə başlayacaq;

2033-cü il - qütblərdəki
buzlaqlar əriyəcək və bu və-
ziyyət global miqyasda dəniz
səviyyələrinin sürətlə yüksəl-
məsinə səbəb olacaq;

2076-cı il - kommunizm
bütün dünyaya yayılacaq;

2130-cu il - insanların
yadplanetlilərlə əlaqə qurma-
sı gözənilir;

2170-ci il - dünyanın bö-
yük hissəsində quraqlıq yaşa-
nacaq;

3005-ci il - dünya
Marsdan gələn bir sivilizasiya
ilə müharibəyə girecek;

3797 - Yer yaşanmaz ha-
la gələcək və insanlar planeti
boşaldacaq;

5079-u il - qiyamət qopa-
caq.

**Vanqanın keçmiş kahin-
likləri:**

11 sentyabr - Vanqanın
ən çox sitat getirilən proqnoz-
larından biridir. 1989-cu ildə
kahin belə deyib: "Qorxu, qor-
xu! ABŞ-lı qardaşlar polad
quşlar tərəfindən hücum

sas məqsədli olduğu düşü-
nülən bir əməliyyat nəticə-
sində iki mühafizəçisi tərəfin-
dən güllələnərək öldürülüb.
Bundan təxminən 15 il əvvəl
Vanqa Qandi barədə öncə-
görməsini danışdı: "Paltar
onu məhv edəcək. Tüstü və
alov içində narıncı-sarı bir
paltar görürəm." Qandi ölən
günü eynidən eyni rəngdə
sarı var idi.

Təbii fəlakətlər:

Vanqa 2022-ci ildə dün-
yanın dörd bir yanındakı bö-
yük şəhərlərin quraqlıq və su
qıtlığı ilə üzləşəcəyini proq-
nozlaşdırmışdı. Həqiqətən də
həmin il Birləşmiş Krallıq
1935-ci ildən bəri ən quraq
iyul ayını yaşadı və 12 av-
qustda hökumət rəsmiləri tə-
rəfindən quraqlıq elan edildi.

Fransa, İtaliya və Portu-
qaliyanın da daxil olduğu di-
gər Avropa ölkələri də rekord
quraqlıq və meşə yanğınları
ilə üzləşdi. Başqa bir yerdə,
Avstraliya və Asiyayı şiddətli
daşqınların vuracağını söyle-
mişdi və 2022-ci ilin iyulunda
Sidneye dörd gündə səkkiz

Avropaya yayılması ehtimalı
az deyil. Məsələn, Rusiya rəs-
miləri tez-tez nüvə silahından
istifadə edə biləcəklərini söy-
ləyirlər, hətta bu məqsədlə
təhlükəsizlik konsepsiyasını
dəyişiblər. Yəni Rusiya nüvə
silahından istifadə etsə, ABŞ
və Avropa cavab addımları
barədə düşünəcəklər. Bu isə
dünyanı böyük fəlakətə sürük-
ləyəcək. Yaxın Şərqdəki mü-
haribənin də genişlənməsi
təhlükəsi böyükdür. Üstəlik,
Çin Tayvan adası ətrafında
hərbi gəmilərinin sayını artır-
tır. Bunun özü də müxtəlif ölkə-
lərin Çinlə toqquşma ehtimalını
artıra bilər. Avropa özünü et-
rafdakı müharibələrdən nə qe-
dər qorumağa çalışsa da, istə-
nilən müharibənin köhnə qitə-
yə sığması ehtimalı var. Nostradamus və Vanqa yaşa-
dıqları dövrdə Avropada müx-
təlif müharibələrə şahidlik
ediblər. Əlbəttə, Avropa döv-
lətləri öz tarixlərindən dərs çı-
xararaq, aralarında əməkdaş-
lığa və inteqrasiyaya üstünlük
veriblər. Avropada bu sistemi
heç kim pozmaq istəmir.

Buna baxmayaraq, Av-
ropa sərhədləri yaxınlığın-
dakı gərginliklər köhnə qitə
üçün müxtəlif təhlükələr ya-
radır. Bu təhlükələrin gələn il
daha da azalacağını və ya
artacağını Rusiya-Ukrayna
və Yaxın Şərqdəki mühari-
bələrin gedişi müəyyənleş-
dirəcək".

**"Qoroskop" qəzetinin
baş redaktoru, tanınmış
astroloq Səbuhi Rəhimli isə
qeyd edib:** "Ümumiyyətlə,
hər zaman kimlərsə Vanqa-
nın adından günlük, aylıq
astroloji proqnozlar verirlər və
bu, bu gün də davam edir. Tə-
bii ki, bütün bunların hamısı
yalan və uydurmadır. Vanqa,
ümumiyyətlə, astrologiya nə-
dir bilməyib. Adı görücü qadın
olub. Sadəcə, Vanqadan,
Nostradamusdan siyasi məq-
sədlər üçün istifadə edirlər.
Bu haqda dəfələrlə videolu
şəkildə danışmışam ki, Van-
qa heç bir proqnoz verməyib,
amma görürəm ki, çox az
sayda adam həmin videonu
izləyir. Əgər uydurma başlıq
yazsaq ki, "Vanqanın Bakı
üçün dəhşətli proqnozu", mil-

yonlarla insan izləyəcək.
Çünki insanların zövqünü ona
kökləyiblər.

Deyərdilər ki, 2012-ci ilin
dekabır dünyanın sonu ola-
caq və sairə, soruşanda da
cavab verirdilər ki, bunu Qərb
alimləri, NAS-dan deyiblər.
Sonra isə dedilər ki, səhv he-
sablanıb, 2013-cü ilin fevra-
lında baş verəcək. Fevral da
keçdi, heç nə olmadı. Bir söz-
lə, bütün bunlar boş uydur-
malardır. Çox maraqlıdır ki,
bu cür uydurmaları bir il qal-
mış, ilin sonunda üzə çıxardır-
lar. Əgər belə bir proqnoz
mənbəsi varsa, onu bütövlük-
də təqdim etsinlər. Mən
Nostradamusun 2 cild "Sen-
turi" kitabını əvvəldən sona-
dək oxumuşam. Bu kitabda,
ümumiyyətlə, belə bir şey
yoxdur.

Beləliklə, Vanqa və
Nostradamus 2025-ci il haq-
qında heç nə deməyib. O ki
qaldı bunu Qərb mətbuatının
yazmasına, unutmayaq ki,
Qərb mətbuatında da şou
media var".

■ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

ÜSAVAT

Son səhifə

N 197 (8570) 29 oktyabr 2024

Gündə neçə stəkan cay içə bilərik?

Çaydan sui-istifadə sağlamlıq üçün mənfi nəticələrə səbəb ola bilər. Bu barədə rusiyalı gastroenteroloq Olqa Yevlaseva xəbərdarlıq edib. O, çayın hansı miqdarının təhlükəsiz olduğunu və hansı əlamətlərin kofein dozasının aşmasına işarə edə biləcəyindən danışdı. Həkimin sözlərinə görə, gündə 3-4 fincanı (710-950 ml) keçməyən çay qəbulu əksər insanlar üçün təhlükəsizdir. Lakin bu normanı keçmək (xüsusilə tünd çay içənlərə aiddir) onun tərkibindəki yüksək kofein tərkibi ilə əlaqədar bəzi mənfi təsirlərə səbəb ola bilər.

"Çay yarpaqları təbii olaraq kofein ehtiva edir. Bir orta fincan çayda (240 ml) kofeinin miqdarı növündən və dəmləmə üsulundan asılı olaraq 11-61 mq arasında dəyişir". Həkim bildirib ki, orqanizmdə kofein artıqlığı yuxu pozğunluğu, narahatlıq və təşviş hissi, baş ağrısı və başgicəllənmə kimi əlamətlərlə özünü göstərə bilər. "Əgər yuxunuzun keyfiyyətinin pisləşdiyini hiss edirsinizsə, qidalanmada, o cümlədən çaydan qəbul edilən kofein miqdarına diqqət yetirin. İnsanlar kofeini müxtəlif sürətlə metabolizə edir, buna görə onun yuxu rejiminə təsiri ayrı-ayrı insanlarda fərqli olur və dəqiq proqnozlaşdırmaq çətindir", - deyə həkim bildirib.

"Araşdırmalar göstərir ki, gündə 200 mq-dan az kofein dozasi əksər insanlarda əhəmiyyətli narahatlıq hissi yaratmır, lakin hələ bu qədər miqdar yataqdan 6 saat əvvəl qəbul edildikdə yuxunun keyfiyyətini poza bilər", - deyə o, sözlərini yekunlaşdırıb.

Şirniyyat yeyib kökələnlər bunu etsin

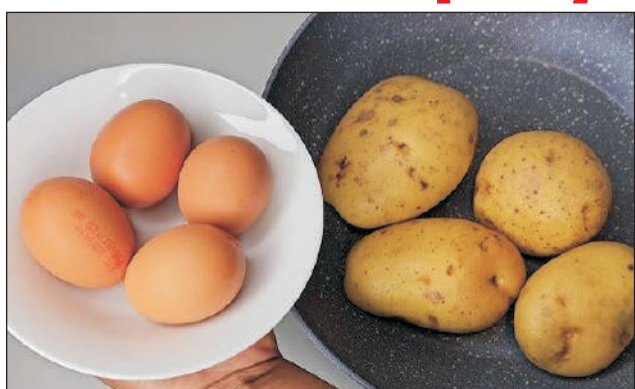

Artıq çəki almağımıza səbəb olan amillərdən biri də şirniyyatdır.

Milli.Az Axsam.az-a istinadən bildirir ki, bəziləri gün ərzində şirniyyat yemədən dayana bilmirlər. Bu bəzən xəstəlik də ola bilər. Bunun üçün şirniyyat həvəsinin nədən yarandığını öyrənmək üçün əvvəlcə həkimə müraciət etməyiniz məsləhətdir. Əks halda, şirniyyat yemək is-

tədikcə, onu başqa kalori-si az olan qidalarla əvəzləməyə çalışın. Qida rasionunuza qara düyü, bulgur, kəpəkli makaronlar, yulaf və quru meyvələr daxil edin. Bunlar sizi tox saxlayacaq. Əgər ürəyiniz çox şirniyyat istəyərsə, yağ faizi aşağı olan yoxurt yeyin. Şokolad arzunuzunu isə acı şokoladla əvəzləyə bilərsiniz.

Kartof və yumurta iki bələdan qoruyur

Əcnəbi alimlər əvvəllər faydasına şübhə yaranan 2 ərzağı faydalı hesab ediblər. Yüksək qlikemik indeksli və nişastasına görə karfofun zərərli olduğu bildirilirdi. Lakin alimlər düzgün bişirdikdə kartofun damarları qoruduğu və bəzi xərçəng növlərinə qarşı da effektiv mübarizə apardığı üzə çıxıb. Kartofda flavonoidlər, karotinoidlər, fenol turşusu kimi antioksidantlar var, bunlar sərbəst radikalları neytrallaşdırır. Sərbəst radikallar oksidləşdirici stress yaradaraq, hüceyrələrdə dəyişiklik gətirir və bədxassəli şişlərə səbəb olur. Kartof orqanizmə ürək-damar xəstəlikləri və xərçəngə qarşı güc verir.

III Çarlz xəstəliyi ilə bağlı vacib qərar verdi

Britaniya kralı III Çarlz 2025-ci ildə xarici səfərlərin sayını məhdudlaşdırmağı planlaşdırır. Bu barədə Bükinqem sarayının mətbuat xidməti məlumat yayıb. Bildirilir ki, bu qərar monarxın hələ də xərçəngdən müalicə almasına baxmayaraq verilib. "Gələcək üçün tamamilə normal səfər proqramı planlaşdırırıq. Biz çox şadıq ki, bu, hökumətin icazəsi ilə mümkün olacaq", - kral ofisinin yüksək rütbəli rəsmisi bildirib.

Şirniyyat istəyi depressiyanın əlaməti ola bilər

Alimlər araşdırmalarında sübut ediblər ki, həddindən artıq şirniyyat yemək depressiyaya səbəb olur. Tədqiqat qrupu süni intellektdən istifadə edərək iştirakçıları üç əsas qrupa ayırıb: daha çox meyvə və tərəvəz yeyənlər, hər cür qidadan istifadə edənlər və daha çox şəkərli qidalara üz tutanlar.

İştirakçıların qan nümunələri üzərində aparılan analizlərdə 2923 zülal və 168 metabolit orqanizmə təsiri araşdırılıb. Nəticələrə görə, şəkərli qidalardan istifadə edənlərdə depressiya riski sağlam qidalananlara nisbətən 31 faiz yüksək olub. Bu qrupda diabet və ürək xəstəliyi riski də əhəmiyyətli dərəcədə yüksək, bütün növ qidalar yeyən iştirakçıların sağlamlıq riskləri isə orta səviyyədə olub.

Tədqiqatın rəhbəri Surrey Universitetinin professorudur. Nophar Geifman xüsusilə işlənmiş şəkərin psixi sağlamlığa mənfi təsirlərinə diqqət çəkib. "Email edilmiş şəkər bir çox insanın qida rasionunda mühüm yer tutur. Bu nəticələr bir daha sübut edir ki, biz nə yediymizə daha çox diqqət etməli, şüurlu olmalıyıq", - Geifman deyib.

Bunları bilirsinizmi?

- * Dünyada ən çox gölün olduğu ölkə Kanadadır. Kanadada göllərin sayı iki milyona yaxındır.
- * Kosmosa göndərilən ilk heyvan növü meyvə milçəkləri olub. 20 fevral 1947-ci ildə V2 raketini ilə daşıyan bu milçəklər 109 km hündürlüyə çatdı.
- * Sürü halında və ya okeanlarda tək yaşayan dəniz molyuskları olan kalamarsəfalopodlar sinfinə aiddir.
- * Suda həll olunan vitamin B12 bədəndə saxlanıla bilməyən nadir B vitaminlərindən biridir.
- * Dünyanın ən dərin nöqtəsi Sakit okeandakı Mariana xəndəyidir.
- * Ən maraqlı rəqəmlərdən birinin 9 olduğunu görmüsünüz. Beləliklə, hər hansı bir ədəd 9-a vurulduqda, alınan ədədin rəqəmlərinin cəmi 9-a bərabərdir.
- * Dünyanın ən uzun boyunlu dinosavr növü olan Mamenchisaurus sinocanadorumun boyun uzunluğu təxminən 15 metr idi.
- * Maralların göz rəngi mövsümdən asılı olaraq dəyişir. Yayda qızılı olan maralların gözləri qışda mavi olur.
- * Dünyanın ən güclü yırtıcıları olan qatıl balinalar, adlarının əksinə olaraq, delfinlər ailəsinə daxil olan dəniz məməliləri növüdür.
- * Dünyadakı suyun təxminən 2,5%-i şirin sudur.
- * Ən böyük canlı heyvan növü mavi balındır, uzunluğu 34 metrə qədər və çəkisi 200 tona qədərdir.
- * Yerli təxminən 700 milyon ilə 600 milyon il əvvəl buz dövründən keçdiyi düşünülür.
- * Dünyanın ən kiçik quş növü olan arı kolibrilərinin kütləsi təxminən bir sentlik sikkə ölçüsündədir.

İş yerində susqunluq fəlakətə səbəb ola bilər - alimlərdən xəbərdarlıq

Əvvəlki araşdırmalar göstərib ki, öz fikirlərini fəal şəkildə ifadə edən işçilər vəzifədə daha çox yüksəlirlər. Bütün işçilərin öz sözünü demək imkanı olduqda isə şirkətin məhsuldarlığı artır.

Yeni araşdırma ilə tədqiqatçılar müəyyən ediblər ki, depressiya işçilərin fikir bildirmələrinin mənasız olduğunu düşüncələrinə səbəb olur. Araşdırmanın nəticələri "The Conversation"-da dərc edilib. Alimlər düşünürlər ki, depressiya (daimi kədər hissi və maraqlı itkisi) və həyəcan (özünə qarşı şübhə və daimi narahatlıq hissi) işçinin mühüm vəziyyətdə səssiz qalması riskini artırır. Depressiya insanları danışmağın faydasız olduğunu, həyəcan isə bunun həmkarların mənfi reaksiyalarına səbəb olacağını düşüncəyə vadar edir. Bu hallar daha çox yayılmağa başlayıb: işçilərin 20%-dən çoxu depressiya və həyəcan diaqnozu əlamətləri barədə bildirirlər.

Bu hallarda əsas çıxış yolu insanın təqdir edildiyini bilməsidir. İşçinin fikrini qəbul etmək və dəstəkləmək onların fikir bildirməyən riski və mənasız olması ilə bağlı anlayışı yox edir, həmçinin depressiyanın əlamətlərini yüngülləşdirir. Bunu 136 sorğu iştirakçısının təhlili göstərib.

Qeyd edək ki, şirkət işçilərinin deyəcək sözləri olduğu halda susması 2019-cu ildə Efiopiyada "Boeing 737 MAX" təyyarəsinin və 1986-cı ildə "Challenger" kosmik gəmisi-nin qəzaya uğramalarına səbəb olub.

Təzyiq xəstəliyi bu yaşda yaranır

İnsanda hipertoniyaya xəstəliyi riski müəyyən yaşdan sonra artır. Kişilərdə bu yaş 53, qadınlarda 63-dən başlayır. Risk yaşı 50-dir. Əgər kişidə artıq çəki varsa, siqaret çəkir, daha tez başlaya bilər. Hipertoniyamı inkişaf etdirən faktorları dəyişilə bilən və dəyişilməyən qruplara bölmək olar. Dəyişməyən faktorlara yaş, cins, irsiyyət daxildir. Dəyişilə bilənlərə isə - artıq çəki, piylənmə, siqaret, içki, fiziki aktivlik, diabet, stress və həyat tərzi aiddir.

Profilaktika üçün bu siyahıda dəyişə biləcəyinizi etmək lazımdır: siqareti azaltmaq, idman, gündə 5000 addım gəzmək, arıqlamaq. Eləcə də stressi azaldacaq vasitələr", - kardioloq bildirib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dəqiqə" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500